

S.M.A.K.

	Jaarverslag 2024		

Dit document geeft een volledig overzicht op de werking van S.M.A.K. in 2024 aan de hand van de verschillende strategische doelstellingen die het museum vooropzet. Deze inleiding zet een aantal zaken voorop, maar eigenlijk zijn alle zichtbare en onzichtbare inspanningen van het museum en zijn medewerkers van gelijk belang.

Het afgelopen jaar lijkt alles wat het museum gedaan heeft ondergesneeuwd door de crisis die het museum doormaakt en die ook uitvoerig in de media werd besproken. Elke organisatie maakt in zijn levenscyclus momenten van verandering en turbulentie door, we erkennen dan ook de uitdagingen die zich stellen voor S.M.A.K. en de nodige acties die hierrond moeten worden ondernomen.

Dit jaarverslag brengt ons in herinnering dat ook in 2024 S.M.A.K. blijvend werk heeft gemaakt van het toegankelijk maken van kwalitatieve hedendaagse kunst. Met ruim 75.000 bezoekers heeft het museum een mooi bereik gehaald. Dat dit bezoekersaantal onder de ingeschatte verwachting ligt heeft uitsluitend te maken met het uitstel van 'Painting after Painting – Hedendaagse Schilderkunst in België' naar 2025.

Dat S.M.A.K. een museum is dat in de wereld én de stad staat, dat het lokale én het internationale omarmt en verweeft, is helder op te maken uit de tentoonstellingsprogrammatie en het publieks- en bemiddelingsprogramma. Onder de noemer S.M.A.K. Beweegt zet het museum in om samen met partners een meer divers publiek te bereiken. Dit heeft naast de reguliere werking onder meer geresulteerd in bijzondere samenwerkingen met Okan leerlingen, Duo-2Gent, CLW Kortrijk, Dichter bij de Hemel, Mentor Mentor, Villa Voortman, Woonzorgcentrum De Liberteyt, om enkele organisaties te noemen. De meeste van deze projecten haakten in op het tentoonstellingsprogramma, dat ook samenwerking voorop zet. Zo is de tentoonstelling 'Là' van Sirah Foighl Brutmann & Eitan Efrat er gekomen in samenwerking met Messidor en Courtisane Film, en is het tentoonstellingsproject van Tarek Atoui een samenwerking met Hangar Bicocca (Milaan) en Kunsthhaus Bregenz. Tsai-Ming-Liang is een nieuw hoofdstuk in de structurele samenwerking met het Filmfest Gent. En voor de unieke tentoonstelling 'Hell on Earth' van Joris Van de Moortel was er een wisselwerking met De Warande (Turnhout). Samenwerking was ook de rode draad in de collectiepresentaties. Met de tentoonstelling 'Private Passion/Public Duty' is opnieuw zichtbaarheid gegeven aan de samenwerking met de Stichting Matthys-Colle, en is er tegelijkertijd een eerbetoon gebracht aan Jan Hoet naar aanleiding van de tiende verjaardag van zijn overlijden. 'Together. Collaborative Practices' ging inhoudelijk in op de notie van samenwerken onder kunstenaars. En met de tentoonstelling 'Presents' is een presentatie gemaakt van een selectie van schenkingen van kunstwerken aan de collectie van het museum. Schenken kan ook als een vorm van samenwerken begrepen worden, maar vooral als een vorm van vertrouwen in de koers die het museum uitzet. Die koers heeft ook met de lange termijn te maken. Het is dan ook met trots dat in juni 2024 de naam van de laureaat is bekendgemaakt van de open oproep van de Vlaamse Bouwmeester in samenwerking met SoGent voor de realisatie van het nieuwe museum. De aanwezigheid van de directeur van het Museum voor Schone Kunsten Gent in de jury van de open oproep is een duidelijk signaal dat ook tussen beide musea de samenwerking organisatorisch en inhoudelijk hoog op de agenda staat.

In afwachting daarvan maakt S.M.A.K. werk van een nieuwe en betere organisatie met meer aandacht voor het welzijn van de medewerkers. De kritische signalen die vorig jaar naar boven kwamen, worden door het museum meer dan ter harte genomen, o. a. door de duurzame uitvoering van het actieplan van Mensura onder begeleiding van een tijdelijke change manager. S.M.A.K. is een bijzonder mooi huis met bijzonder geëngageerde medewerkers. Er wordt in sereniteit alles aan gedaan om het museum terug iets te laten zijn zoals de 'Magic Carpet' van Panamarenko, het verloren meesterwerk van Panamarenko waar S.M.A.K. 40 jaar lang zorg voor heeft gedragen. Diezelfde zorg willen we ook geven aan elkaar, aan de bezoekers, aan de stad en aan de collectie van het museum.

Philippe Van Cauteren, 07.03.2025

Strategische doelstelling 1: Het S.M.A.K. activeert de collectie als perspectief op toekomst en verleden

Operationele doestellingen

OD 1.1. S.M.A.K. neemt de collectie en de geschiedenis van het museum als voorwerp van onderzoek, onder meer door een waarderingstraject van de collectie (1957-1976).

Er zijn 337 kunstwerken verworven (door middel van aankoop, schenking, bruikleen, etc..) in de periode 1957-75 door de toenmalige VMHK (De Vereniging voor het Museum van Hedendaagse Kunst). Tussen 2021 en 2024 werd in functie van het te ontwikkelen waarderingstraject 1957-75 al een bescheiden waarderingsonderzoek gevoerd naar de S.M.A.K.-collectie, op basis van de integrale collectiecatalogus. Hieruit kwamen de volgende categorieën naar voren: A (kerncollectie), B (steuncollectie) en C (restcollectie). Deze lijst zal o.a. als blauwdruk gebruikt worden voor het waarderingsstraject 1957-1975. Ook is er binnen het kader van de integrale collectiecatalogus zelf, de tentoonstelling 'Highlights for a Future' en de bijhorende publiekscatalogus in 2019 eveneens al (voor)onderzoek gebeurd naar de waardering van de verschillende deelensembles binnen de S.M.A.K.-collectie. Dit onderzoek kan eveneens dienen als basis voor het waarderingsstraject 1957-1975.

Het hoofddoel dat in 2024 geformuleerd werd, is om in 2028 op het einde van de beleidsperiode tot een onderbouwde selectie uit deze 337 werken te komen die getoond zouden kunnen worden in de (semi)permanente collectietentoonstelling in het nieuwe museum, en dit zowel op kunsthistorisch-inhoudelijk niveau, als op materiaal-technisch niveau. Het concrete plan van aanpak van dit waarderingsstraject wordt vanaf mei 2025 uitgerold.

OD 1.2. S.M.A.K. maakt jaarlijks een onderzoekstentoonstelling vanuit de Matthys-Colle collectie en neemt deze collectie als uitgangspunt voor andere samenwerkingen tussen publiek en privé.

© S.M.A.K.

Jaarlijks organiseert het museum een onderzoekstentoonstelling met de deelcollectie van de familie Matthys-Colle als uitgangspunt. In 2024 was dat de tentoonstelling **Private-Passion/Public Duty** (18 mei 2024 – 28 september 2025, curatoren: Philippe Van Cauteren & Sam Steverlynck).

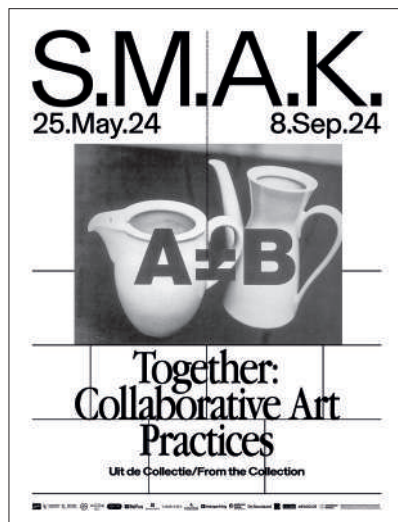
Tien jaar na het overlijden van Jan Hoet (1936-2014), oprichter van S.M.A.K., onderzoekt deze tentoonstelling de gelijkenissen en verschillen tussen Hoets aankoopbeleid en dat van verzamelaarskoppel Roger en Hilda Matthys-Colle. Dr. Roger Matthys (1920-2016) was een van de oprichters van de Vereniging voor het Museum van Hedendaagse Kunst (V.M.H.K.), een organisatie die ijverde voor een eigen museum, zelf ook kunst aankocht en als de verre voorloper van het S.M.A.K. beschouwd kan worden. Als voorzitter had Matthys veel invloed op het aankoopbeleid van de V.M.H.K. Zijn privécollectie omvatte heel wat kunstenaars die ook werden tentoongesteld in of aangekocht door het museum. Beide collecties zijn dan ook nauw met elkaar verweven en vullen elkaar aan.

In 2020 werden 39 werken in langdurige bruikleen gegeven aan S.M.A.K. De tentoonstelling 'Private Passion/Public Duty', toont nu voor het eerst ook ander werk uit de Collectie Matthys-Colle. Gezien de historische verwantschap tussen de collectie van de verzamelaars en die van het museum worden zo hiaten ingevuld en werken samengebracht als koppels of ensembles. Van elke kunstenaar in deze tentoonstelling is – of was ooit – werk aanwezig in beide collecties. Op een meer algemeen vlak, reflecteert deze expositie ook over de verwantschap in verband met verzamelen tussen private verzamelaars en openbare instellingen, iets wat ook in de collectietentoonstelling 'Presents' aangeraakt wordt, en wat vandaag de dag als onontbeerlijk beschouwd kan worden voor het verzamelbeleid van elk museum voor hedendaagse kunst.

COLLECTIE-ONDERZOEKSPAN

In 2024 werd er gewerkt aan een eerste aanzet voor een collectie-onderzoeksplan. Dit plan bevat een aantal prioritaire onderzoekswerven, telkens voorzien van een plan van aanpak en een inschatting van de benodigde werkracht (VTE). Het onderzoeksplan zal in het voorjaar van 2025 verder verfijnd worden en ingeschoven worden in het integrale collectiebeleidsplan, dat in april 2025 zal worden opgeleverd.

OD 1.3. S.M.A.K. ontsluit de collectie in het museum en online, onder meer door een museumvullende collectietentoonstelling, en twee thematische collectiepresentaties met aandacht voor schenkingen en recente aankopen.

© S.M.A.K

In 2024 werden twee thematische collectietentoonstellingen in huis georganiseerd. Op 5 oktober 2024 opende alvast de eerste, getiteld **Together – Collaborative Art Practices** (5 oktober 2024 – 9 maart 2025, curatoren: Thibaut Verhoeven en Jeroen Staes).

De tentoonstelling onderzoekt de aanwezigheid in de S.M.A.K.-collectie van verschillende vormen van samenwerking tussen hedendaagse kunstenaars. In de beeldende kunst is samenwerking immers vaak ondergeschikt gemaakt aan het geromantiseerde idee van het individuele artistieke genie. 'Together - Collaborative Art Practices' daagt de mythe van de solitaire kunstenaar uit en onderzoekt de unieke dynamiek van collectieve creativiteit en hoe deze de artistieke productie beïnvloedt.

Al in de tijd van Leonardo Da Vinci en Peter Paul Rubens hadden kunstenaars werkplaatsen waar leerlingen en assistenten een centrale rol speelden in de creatie van kunstwerken, zij het vaak anoniem. Later in de kunstgeschiedenis verkenden kunstenaars nieuwe manieren van samenwerking en vormden ze groeperingen als De Stijl, de Surrealisten en Dada. Hoewel deze bewegingen collectieve idealen omarmden, bleven individuele praktijken grotendeels bestaan. De Stijl bijvoorbeeld, met figuren als Piet Mondriaan en Theo van Doesburg, streefde naar een gemeenschappelijke visuele taal, maar behield individuele expressies. Vandaag nemen kunstenaarscollectieven als Guerrilla Girls en Forensic Architecture een belangrijke plek in de kunstwereld in, waar ze zich vaak bezighouden met complexe sociale, politieke en culturele kwesties. In tegenstelling tot het individuele perspectief van de solokunstenaar omarmen ze bewust een collectief ethos.

Deze tentoonstelling toont kunstwerken uit de S.M.A.K.-collectie die tussen 1959 en 2021 werden gecreëerd door collectieven, kunstenaarsduo's of eenmalige samenwerkingsverbanden, maar ook werken die opzettelijk werden ontworpen om andere kunstwerken te faciliteren. De tentoonstelling belicht het diverse landschap van artistieke samenwerkingsverbanden en wil het gangbare verhaal van de individuele kunstenaar uitdagen.

© S.M.A.K

Met **PRESENTS – Private schenkingen aan S.M.A.K.** (5 oktober 2024 – 9 maart 2025, curatoren: Philippe Van Cauteren en Thibaut Verhoeven) maakt het museum een tweede thematische collectietentoonstelling met een selectie bijzondere schenkingen van de laatste vijf jaar. Het enige wat deze werken verbindt, is het engagement en de gulheid van de schenkers, die variëren van privéverzamelaars over galeries en estates tot kunstenaars zelf. De beste manier om als museum waardering naar hen uit te drukken, is door de kunstwerken voor het eerst in het museum te presenteren.

PRESENTS toont een breed scala van minder bekend werk van bekende kunstenaars en bekend werk van minder bekende kunstenaars. Een aantal onder hen heeft een geschiedenis met het museum. Ze zijn al in de collectie vertegenwoordigd, of stelden al in S.M.A.K. tentoon. Hun werken en hun link met het museum worden in tekst verder toegelicht.

Tot slot is het belangrijk te onderstrepen dat schenkers indirect ook de realisatie ondersteunen van het nieuwe museumgebouw, een droom die langzaam maar zeker werkelijkheid wordt. De bijdrage van private schenkers aan deze toekomst is cruciaal en misschien wel groter dan ze zelf vermoeden.

PRESENTS omvat een keuze uit recente schenkingen, op maat van de beschikbare ruimte in het huidige museum. De donaties die niet worden getoond, zijn uiteraard niet minder belangrijk. Om deze reden werden alle kunstenaars van wie in de laatste vijf jaar werk aan S.M.A.K. werd geschonken in een lijst opgenomen die geëtaleerd werd in het museum.

OD 1.4. S.M.A.K. zet in op duurzame, preventieve conservatie en restauratie van de collectie, onder meer door het verduurzamen van het depotbeheer, het verdiepen van de digitale collectieregistratie, het upgraden van het collectieplan en het opzetten en uitrollen van een masterplan restauratie en conservatie.

A. PREVENTIEVE CONSERVATIE

Om accurate en up to date informatie van kunstwerken te waarborgen, zijn er **conditierapporten** opgesteld voor een groot aantal werken, waaronder zowel nieuwe aanwinsten als werken die zich al in de collectie bevonden. Voor de laatstgenoemden was de bestaande informatie vaak verouderd, onvolledig of geheel afwezig. Deze rapporten bevatten een uitgebreide registratie van de staat van het kunstwerk, fotografische documentatie, schadeoverzichten en, indien nodig, richtlijnen voor presentatie.

Om tot deze inzichten met betrekking tot de presentatie van hun werken te komen, was er intensief contact met verschillende kunstenaars. Opmerkelijke voorbeelden hiervan zijn *'Tears of the Skull'* van Narcisse Tordoir, *'Lust, Lost'* van Joseph Havel, *'Rocket'* en *'Mud Baby'* van Kim Jones, en *'On était là'* van Laure Prouvost.

Daarnaast werd ook *'Cinema'* van Philip Metten en *'PeoPL'* van Laura Nsengiyumva, grondig onderzocht en gedocumenteerd zodat duidelijke richtlijnen voor installatie beschikbaar zijn. Deze laatste complexe installatie, werd aansluitend op dit onderzoek in C-Mine, Genk opgebouwd en na afloop van de tentoonstelling ook opnieuw afgebouwd.

Het **team facility** staat dagdagelijks in voor de technische opvolging van het gebouw, dit zowel voor wat betreft preventieve als het curatieve onderhoud. Steeds met het oog op het in ideale condities tonen en bewaren van de objecten...

De S.M.A.K. restauratoren staan gedurende het jaar in voor het onderhoud van kunstwerken in de tijdelijke en permanente **tentoonstellingen**, dit houdt onder meer een wekelijkse screenings en reiniging van de objecten op zaal in. Voor de tentoonstelling *'A shore/ a place I would like to be'* van Tarek Atoui, bijvoorbeeld bestond de opvolging uit het intensieve wekelijkse onderhoud en het reinigen van zijn installaties die gebruik maakten van o.a. water. De realisatie van al deze tentoonstellingen gebeurt in samenwerking met het productieteam in S.M.A.K. zij staan in voor de opvolging van concept naar opening, en verzorgen o.a. de transporten, het verwezenlijken van scenografieën en de fysieke installatie van de kunstwerken, hier worden zij indien noodzakelijk bijgestaan door een team van externe specialisten.

BEWARING/PRESENTATIE/KISTEN

Voor een optimale bewaring van de collectie 3D werken werd in 2024 verder ingezet op het in-house maken van kisten. Aangezien een geoptimaliseerde opslag cruciaal is voor het behoud van onze werken maakt dit een integraal en jaarlijks weerkerend onderdeel uit van ons collectieplan.

Deze kisten worden specifiek ontworpen voor elk stuk, rekening houdend met de unieke behoeften van de kunstwerken. Onder de werken die beschermd zijn met deze op maat gemaakte kisten bevinden zich onder andere Kristien Daem's *'Act 3'*, Ana Mazzei's *'Templo I'*, Kim Jones *'Rat Basquetball'*, *'Rocket'* en *'Mud Baby'*, evenals Rinus Van de Veldes *'Deep in the Jungle of Our Fiction'*.

Ook kunstwerken die op bruikleen gaan, worden voorzien van een volwaardige transportkist, indien er nog geen kist beschikbaar is - deze worden eveneens intern geproduceerd.

- Daarnaast zet S.M.A.K. in op het verduurzamen van bestaande kisten en verpakkingen. Zo werden volgende werken voorzien van nieuwe aan het object, de materialisatie en de kwetsbaarheid van het werk aangepaste kisten: De kist waarin het werk *'Pense-Bête'* van Marcel Broodthaers bewaard wordt werd met toestemming van de Vlaamse Gemeenschap aangepast. Zo werd er onder meer een plexi stomp geïnstalleerd, daarnaast werden ook aan de binnenzijde van de kist enkele zaken aangepast om de bewaring en de conditie van het werk te monitoren. Deze aanpassingen maken het mogelijk het werk op te volgen zonder het zeer fragiele werk te verstoren
- Voor het kunstwerk van An van den Abbelle *'Latexsculpture'* werd een speciale verpakking op maat gemaakt waarbij rekening gehouden werd met de kwetsbaarheid van de in het object aanwezige materialen, materialen die zeer gevoelig zijn voor blootstelling aan zuurstof en UV, een blootstelling die zal leiden tot onomkeerbare achteruitgang van de materialen en het object Om dit tegen te gaan werden zorgvuldig geselecteerde materialen gezocht en gebruikt, waarbij een zuurstofvrije omgeving gecreëerd werd, het behoud op langere termijn van dit kunstwerk wordt daardoor gewaarborgd.

Voor zowel het werk 'Meikever' van Panamarenko als voor 'Die Zeit' van Luc Tuymans zijn er in 2024 klimaatboxen ontwikkeld, dit met het oog op het in optimale condities kunnen bewaren, presenteren en bruiklenen van deze kunstwerken.

Voor het door het hoge gewicht (450kg) complex te manipuleren werk 'Ormai è Acqua' van E. Spaletti werd een stalen draagsysteem ontwikkeld, hierdoor kan het risico op beschadiging tijdens het manipuleren worden beperkt.

De bestaande ophangsystemen van de 2D kunstwerken krijgen doorlopend een upgrade. Hier werd gekozen voor veelzijdige OZ-Clips, naast een uniform ophangstelsel voor alle kunstwerken. De specifieke eigenschappen van deze clips beperken ook het risico tijdens transporten.

B. **ACTIEVE CONSERVATIE – RESTAURATIE**

Het restauratieteam van S.M.A.K. heeft in 2024 zes werken behandeld.

Het werk 'Multiplier les sens' van Englebert Van Anderlecht en Jean Dypreau, werd grondig gereinigd en voorzien van een nieuwe backing. Ook het werk 'Schwarzer Elefant' van Carsten Höller bestaande uit PU schuim, kunststof en rubber werd intern gereinigd. 'Archivaris' van Tim Volckaert, en 'Democracy Game' van Meschac Gaba, waarvan de verflaag en de houten onderdelen geconsolideerd werden, zijn in 2024 behandeld. Evenals het werk 'Untitled' van Katharina Heinrich waar plastic stroken gehecht moesten worden en het werk 'On était là' van Laure Provost. Bij dit laatste werk, een complexe installatie, werden defecte of slecht functionerende elektronische onderdelen aangepast, vervangen en geïntegreerd.

Ook werd *L'oubli de la mort* van Jef Verheyen, behorend tot de collectie Mathys Colle, voorzien van een structurele versteviging aan de achterzijde, naar aanleiding van gevraagde bruiklenen door het KMSKA (voor de overzichtstentoonstelling 'Jef Verheyen. Venster op het oneindige.') en Museum Moesbach (*Gegen den Himmel. Contre le ciel – Jef Verheyen – Johanna von Monkewitsch*). Daarnaast werd een nieuw ophangstelsel geïnstalleerd wat resulteert in een verbeterde stabiliteit en een veilige ondersteuning voor het werk.

Verder werden twee collectiewerken gerestaureerd door externe restauratoren zijnde 'Vogelschrik van het Museum' van Roger Raveel en 'Ontwerp 4 om de zon in je tuin te brengen' van Willem Deneckere. Bij het eerste werk werd de houten ton hersteld, het schilderij van Deneckere kreeg een nieuw spieraam.

Van Jef Verheyen werden er verder nog twee werken gerestaureerd door Bettina Boutens (externe restaurator schilderijen). 'Homage à Mondriaan-Monet thema I' werd net zoals *L'oubli de la mort* ' tentoongesteld in het KMSKA . Het tweede werk 'Flèche de Zénon' was tijdelijk te zien in S.M.A.K. in de tentoonstelling 'Private Passion X Public Duty'.

Het in bruikleen vragen van een werk geeft vaak aanleiding tot het optimaliseren van de conditie van deze werken. Dit was het geval bij de werken van Jef Verheyen maar ook de restauratie van de polystyreen sokkel van het werk 'PeoPI' van Laura Nsengiyumva kadert in een gevraagde bruikleen voor de tentoonstelling 'Aanwinst' in C-Mine, Genk.

Opleidingen en workshops

In 2024 participeerden de restauratoren opnieuw in de intensieve cursus 'Conservation: curatorial aspects'. Gedurende 3 dagen worden de studenten van de postgraduaat opleiding 'Curatorial Studies' wegwijs gemaakt in de discipline van conservatie-restauratie binnen de museumwerking aan de hand van theoretische en praktische oefeningen. Deze cursus kadert in de samenwerking tussen S.M.A.K., KASK Gent en UGent.

Er werd deelgenomen aan de volgende workshops:

- 'Applications for nanocellulose gels and films in art conservation' door Remy Dreyfuss- Deseigne: toepassing van materiaal uit het veld van de nanotechnologie voor consolidatie en restauratie van transparante dragers, nanopapers. Georganiseerd door 20|21 Conservação e Restauro, Porto, Portugal. 2-daagse praktijkgerichte workshop.
- Artist interview revisited: 1-daagse conferentie met workshops rond interview- en transcribeertechnieken, duurzame opslag, hergebruik, FAIR Data principles. Organisatie: SBMK en UvA, Amsterdam

Comb (marble structure), Chaim van Luit
© Meessen Gallery
Geschonken aan S.M.A.K. in 2024.

C. ONDERZOEK / CONSERVATIE / RESTAURATIE

Barbara Cardone, studente conservatie en restauratie aan La Cambre, Brussel, deed stage van 24 juni tot 30 augustus. Naast de dagelijkse werking, richtte Barbara zich op enkele kleine onderzoeksprojecten rond bewaring van specifieke installaties. Ze onderzocht onder andere 'Untitled' van Polien Boons. Hier werd een testbank opgezet om de evolutie van de koperen plaat, bedekt met zeepsop, in verschillende bewaaromgevingen en verpakkingen te evalueren. 'Perpetuum Mobile' van Nina Canell werd eveneens door haar onderzocht. Doel van het onderzoek was het vervangen van een cruciaal onderdeel van de installatie dat niet meer leverbaar is.

Ook Aglaja Kneer, student conservatie en restauratie aan de Academie voor Schone Kunsten Stuttgart (D), deed van 8 januari tot 30 maart stage in het restauratieatelier. Zij volgde de dagelijkse werking mee op en voerde enkele projecten uit gericht op actieve conservatie. Ze deed o.a. onderzoek naar de materiële status van het werk 'Press Csar-Telling the story of Randolph Hearst', 1990. Communicatie met de kunstenaar gaf hier rond duidelijkheid. Een onderzoeksdossier werd opgesteld en een nieuwe verpakking werd voorzien.

Naar aanleiding van de bruikleen van het werk 'seven objects each 1 ell' van Stanley Brouwn voor de internationale overzichtstentoonstelling van de kunstenaar, werd dit werk en bij uitbreiding de andere werken van Brouwn in onze collectie, diepgaand onderzocht. Vragen die tijdens het onderzoek naar boven kwamen en die zich situeren op het snijvlak van conservatie en presentatie, vormden uiteindelijk het onderwerp van een door een lid van het team collectie bijgewoonde platformbijeenkomst georganiseerd door SBMK in juni 2024.

Sinds 2023 zijn we actief op zoek naar een oplossing voor het schilderij van Adriana Varejão, 'Filho Bastardo I', een schilderij dat door onbekende, vermoedelijk door een combinatie van interne en externe factoren aanzienlijke schade heeft opgelopen. In 2024 werden er wetenschappelijke analyses uitgevoerd door IPARC, de resultaten van dit onderzoek gaven echter geen sluitende conclusie. Het onderzoek wordt daarom voortgezet in het tweede kwartaal van 2025, met verdere analyses uitgevoerd door het KIK-IRPA. Voor dit project werken we nauw samen met de kunstenaar, die we bij elke stap in de besluitvorming willen betrekken, met een externe expert in schilderijconservatie en met de Faculteit Chemie van de Universiteit Antwerpen. Doel is de degradatieoorzaak te identificeren, de meest geschikte aanpak van de aanwezige problematiek te bepalen, de meest urgente schade te prioriteren en behandelingen te selecteren die de behoefte op korte termijn afwegen tegen het lange termijn / duurzame behoud van het werk. Interessant is ook de visie van de kunstenaar op haar werk en haar perspectief met betrekking tot de conservatie en restauratie van dit werk te begrijpen. Om dit te documenteren werd een vragenlijst voorbereid die met haar zal worden besproken tijdens een ontmoeting in de loop van 2025 (vermoedelijk).

Audrey Cottin's kunstwerk 'Seeds Arrangement #0010' ging dit jaar zijn tweede fase in als onderdeel van een voortdurende samenwerking tussen de kunstenaar, S.M.A.K. en de Gentse Groendienst, waarbij onderzocht wordt hoe de zaden zich tijdens de verschillende fases ontwikkelen zonder tussenkomst van de groendienst. Fase één ging van start in maart 2023. Tijdens de tweede fase gestart in maart 2023 creëerde Cottin, in-situ, verschillende kunstwerken als fysieke sporen van haar interactie met de tuin. Tegelijkertijd documenteerde het S.M.A.K. team de evolutie van de tuin en haar werken via fotografie en werkten we nauw samen met de kunstenaar om de status en presentatievormen van haar werk te beoordelen en te definiëren. Deze fase zal in maart 2025 worden afgerond.

D. BRUIKLENEN

De collectie van het S.M.A.K. wordt sterk bevraagd voor bruiklenen in zowel binnen- als buitenland. Hierbij streven wij naar een kwalitatieve opvolging, waar we sterk inzetten in het in optimale omstandigheden ontsluiten van onze collectie. Bijzondere aandacht gaat naar de wijze van transporteren (kisten), de locatie en de installatie ter plekke. Medewerkers van het collectieteam zijn maximaal aanwezig bij de transporten en de installatie op deze locaties. Waar mogelijk wordt bekeken met andere Belgische instellingen of er bijvoorbeeld ingezet kan worden op een samenwerking. Een goed voorbeeld is de bruikleen van werken van Luc Tuymans naar China. Zowel S.M.A.K., MHKA en MuZEE hebben werken in deze tentoonstelling, hier werd gekozen om één koerier in te zetten voor de drie musea.

In 2024 zijn 169 collectiewerken van het S.M.A.K. op bruikleen gegaan naar in totaal 38 tentoonstellingen in zowel binnen- als buitenland.

Enkele interessante bruiklenen worden hieronder even verder belicht.

Zes topstukken van de Vlaamse gerenommeerde schilder Luc Tuymans

uit verschillende Belgische museumverzamelingen reisden naar UCCA Center for Contemporary Art in Beijing. Voor deze bruikleen sloegen S.M.A.K., MuZEE en MHKA de handen in elkaar om de bruikleen efficiënt en gestructureerd te verzorgen.

Na de spraakmakende Stanley Brouwn tentoonstelling in het Art Institute of Chicago (2023), reisde het werk *'Seven Objects each 1 ell'* door naar het Hammer Museum in LA om daarna te eindigen in het Stedelijk Museum te Amsterdam. Deze bruikleen bracht tevens een aantal inhoudelijke vragen rond de toekomstige presentatie van Brouwns werk evenals rond de communicatie over zijn werk naar boven die ons motiveerden om een studiedag te volgen rond het werk en de visie over deze onderwerpen van deze kunstenaar.

Het werk *'Sitting Figure'* van Francis Bacon, één van de S.M.A.K. topstukken werd in 2024 uitzonderlijk tweemaal uitgeleend. Het was te zien in het MAS in Antwerpen tijdens de tentoonstelling *'Zeldzaam en onmisbaar - topstukken uit Vlaamse Collecties'* en samen met 22 andere werken van Francis Bacon uit de periode 1947-1988 in de solotentoonstelling *'The Beauty of the meat'* in het MASP in Sao Paulo, Brazilië.

Het werk *L'oubli de la mort*, van Jef Verheyen uit de collectie Matthys-Colle, was in 2024 te zien in twee belangrijke tentoonstellingen: de solotentoonstelling *Jef Verheyen: Venster op het Oneindige* in het KMSKA, Antwerpen en de diotentoonstelling *Gegen den Himmel. Contre le ciel - Jef Verheyen - Johanna von Monkewitsch* in Museum Morsbroich in Leverkusen, Duitsland.

Daarnaast worden 20 collectiewerken getoond in Z33, Hasselt. Het protocol rond conditiecontrole en de-installatie van deze groep werken werd eveneens door het team opgenomen.

E. BEELDBEHEER EN DIGITALISERING BEELDAANVRAGEN

In 2024 werden via het beeldaanvraagmailadres 87 aanvragen verwerkt voor uiteenlopende doeleinden, zoals tentoonstellingen, publicaties, studie en documentatie.

DIGITALISERING EN TOEGANKELIJKHEID

De digitalisering en inventarisatie van het beeldmateriaal draagt bij aan het creëren van een toegankelijk en duurzaam beleid. Hierdoor wordt de raadpleegbaarheid van de collectie aanzienlijk verbeterd en moet het fysieke bronmateriaal minder frequent worden geraadpleegd, wat bijdraagt aan een betere conservering hiervan op lange termijn.

CD/DVD

De fysieke dragers met kunstwerken en documentaires werden verder gedigitaliseerd en geïnventariseerd. Dit proces vergemakkelijkt niet alleen het gebruik van de beelden, maar draagt ook bij aan het behoud van de oorspronkelijke media.

FILMCOLLECTIE

In 2024 werd ingezet op de standplaatsbepaling van de filmcollectie. Momenteel is circa 75% van de collectie voorzien van een barcode, wat het beheer en de toegankelijkheid aanzienlijk vergemakkelijkt. Daarnaast werd een deel van de films beschreven in de beeldbank van MeeMoo aan de hand van metadata (zoals titel, regisseur, jaar van uitgave, genre en thema's). Dit stelt gebruikers en onderzoekers in staat sneller relevante titels te vinden.

PRESENTATIEKOPIËN

Voor de collectie werden nieuwe presentatiekopiën aangemaakt. Deze kopiën worden zorgvuldig geselecteerd en voorbereid in overeenstemming met de specifieke behoeften en normen van het museum.

FOTOARCHIEF

Het fotoarchief werd verder geordend, voorzien van labels en geïnventariseerd. Een groot deel van het archief is reeds gestructureerd en gelabeld, verdere inventarisatie en digitalisering staan gepland voor 2025.

DAMS – RESOURCESPACE

Voor de verdere implementatie van het Digital Asset Management System (DAMS) ResourceSpace zijn de nodige voorbereidingen getroffen. Zo werd een productieversie opgezet met de S.M.A.K.- en Matthys-Colle-collectie, evenals de import van een deel van de tentoonstellingsbeelden en zaalzichten. Het DAMS bevat momenteel 5.907 foto's van de collectie met aanvullende metadata en 4.720 foto's van zaalzichten uit diverse tentoonstellingen. In 2025 wordt de import van circa 10.000 extra beelden

verwacht, waardoor de toegankelijkheid van het beeldmateriaal verder zal toenemen. In afwachting van de volledige implementatie van ResourceSpace wordt binnen S.M.A.K. momenteel gebruikgemaakt van Dropbox voor het delen van digitale bestanden.

BEELDMATERIAAL

Nieuwe tentoonstellingsbeelden en afbeeldingen van inkomende kunstwerken werden en worden verwerkt om de toegankelijkheid en bruikbaarheid te optimaliseren. Hoge-resolutiebestanden werden omgezet naar JPEG-formaat, zodat deze compatibel zijn met zowel de website als Adlib, het collectiebeheersysteem.

ARCHIEF

Het fysieke archief werd verder onderzocht, geïnventariseerd en geordend, daarnaast werd het archief 22 maal bezocht door onderzoekers en werden er 20 vragen gesteld via mail.

F.

DEPOTBEHEER

Het museum streeft naar een geoptimaliseerd depotbeheer met een sterke focus op veilige bewaring, een efficiënt ruimtegebruik en de verdere ontwikkeling van IPM (Integrated Pest Management) procedures.

Na de aanstelling van de nieuwe depotbeheerder in november 2024 is een grondige evaluatie op gebied van ruimtegebruik, klimaat en IPM uitgevoerd van zowel de interne als externe depots. Op basis hiervan is een plan van aanpak opgesteld voor onze interne depots dat verder wordt uitgewerkt door de betrokken teams (Collectie en Productie). De implementatie en uitvoering van dit plan zijn voorzien voor het voorjaar van 2025.

Om de continuïteit en veiligheid van de collectie te waarborgen, wordt het **calamiteitenplan** verder geoptimaliseerd. Door personeelsverloop en het vertrek van enkele sleutelmedewerkers is besloten het plan te herschrijven tot één helder, toegankelijk document. Dit proces is gestart in het najaar van 2024, met een voorziene oplevering in het eerste kwartaal van 2025.

G.

UITWERKING BELEIDSPANNEN

Door langdurige afwezigheid van de teamleider collectie heeft het opzetten en uitrollen van het masterplan conservatie-restauratie, het collectieplan, het archiefplan en het verdiepen van de digitale collectieregistratie aanzienlijke vertraging opgelopen. Streven is dit na haar terugkeer in 2025 te kunnen uitwerken en implementeren.

Fake Barok, Narcisse Tordoir, presentatie in de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België, Brussel, 2018
© Narcisse Tordoir
Geschonken aan S.M.A.K. in 2024.

OD 1.5. S.M.A.K. investeert in een optimaal en efficiënt collectiebeheer en bundelt de krachten met de andere musea van de Stad Gent.

Samenstelling van de collectie

Het S.M.A.K. beheert een collectie van circa 5.700 kunstwerken.

Deze omvat naast 2.995 werken uit de eigen collectie:

- 992 Werken uit de Collectie Vrienden van S.M.A.K., met 542 kunstwerken en 448 door hen uitgegeven kunstenaarsedities
- 396 werken uit de Collectie Vlaamse Gemeenschap.
- 1.124 werken uit privécollecties, waaronder 39 werken uit de Collectie Matthys-Colle.

Aankopen | schenkingen | langdurige bruiklenen

In 2024 werd de collectie van het S.M.A.K. aangevuld met:

- 7 aankopen.
- 23 schenkingen
- 1 langdurige bruikleen via de Vrienden van S.M.A.K.
- 4 langdurige bruiklenen afkomstig uit de Collectie Vlaamse Gemeenschap.
- 5 langdurige bruiklenen komende vanuit privéverzamelaars.

Herkomstonderzoek

In het depot bevinden zich kunstwerken waarvan de herkomstgegevens in het registratieprogramma ontbreken. Door middel van archiefonderzoek en contact met kunstenaars, galerieën en andere partijen wordt actief gezocht naar de herkomst van deze werken. In 2024 konden 21 werken op basis van dit onderzoek aan de collectie worden toegevoegd.

Herbestemming/Teruggave

Het museum voert een actief herwaarderingsbeleid. Kunstwerken die niet langer passen binnen de collectie worden, in overleg met betrokken partijen, terugbezorgd aan de eigenaars. Daarnaast kunnen werken op verzoek van de eigenaar worden teruggegeven, bijvoorbeeld voor verkoop.

In 2024 werden in dit kader 15 werken terugbezorgd.

Zie detaillijsten in bijlage.

Sonic Guard over Ceremonial Formation - Blue, Haegue Yang
Aangekocht door S.M.A.K. in 2024.

Strategische doelstelling 2: S.M.A.K. maakt een meerstemmig platform voor de presentatie van hedendaagse kunst in samenwerking met kunstenaars en partner

Operationele doestellingen

OD 2.1. S.M.A.K. maakt een meerstemmig tentoonstellingsbeleid, onder meer door het organiseren van drie solotentoonstellingen per jaar en thematische tentoonstellingen met aandacht voor Vlaamse of Belgische kunstenaars, en kunstenaars uit minder nabije regio's.

S.M.A.K. houdt de vinger aan de pols van de tendensen in de internationale, nationale en lokale kunstwereld. Deze tendensen inspireren het tentoonstellingsprogramma dat artistiek experiment ondersteunt, urgente sociale en politieke vraagstukken aankaart en in gesprek gaat met een breed publiek. Verder bouwend op de traditie van het huis, ligt de kern van het programma van 2024 bij diepgaande samenwerkingen met individuele kunstenaars van verschillende generaties en diverse afkomst. In hun projecten voor S.M.A.K. maken zij een rijk scala aan artistieke praktijken, kennisdomeinen en presentatie- en bemiddelingsmodellen zichtbaar. Met een overzichtstentoonstelling van het werk van Jan Van Imschoot, een multidisciplinair project van Joris Van de Moortel en een kleine onderzoekstentoonstelling rond het werk van de herontdekte kunstenaar Joseph Willaert neemt hedendaagse kunst uit Vlaanderen een prominente plaats in op het programma van 2024. Aan de hand van een vlaggenproject op het museumplein in samenwerking met de organisatie Artlead, brengt S.M.A.K. een hommage aan de overleden en in België residerende kunstenaar Peter Downsborough. Samenwerking met lokale en internationale partners staat eveneens centraal bij GIF, het Ghent International Festival, dat met Gentse culturele huizen interdisciplinaire projecten realiseert; de presentatie van een gekoppeld filmprogramma in het kader van Film Fest Gent; en de introductie van Karlo Kacharava. Het werk van deze in Georgië gewaardeerde maar in ons land onbekende kunstenaar en criticus, maken S.M.A.K. en de Stichting Karlo Kacharava zichtbaar tijdens Europalia Georgië. Experimentele interdisciplinaire projecten in situ realiseerde S.M.A.K. met Tarek Atoui en Sirah Foighel Brutmann & Eitan Efrat. Atoui, de internationaal succesvolle kunstenaar en elektro-akoestische componist ontwierp een sculpturaal, participatief klanklandschap en breidt dit uit met een aanbod van performances, workshops en gespecialiseerde rondleidingen voor dove personen. In hun allereerste museale tentoonstelling, *Là*, presenteren Brutmann & Efrat installaties met bewegend beeld. Aan de hand van filmmateriaal van hun reis naar de Negev/Naqab-woestijn dat zij aftoetsten aan het werk van Chantal Akerman, onderzoeken zij de problematiek van het 'thuishoren'.

OVERZICHT VAN DE TENTOONSTELLINGEN

Ladyboy/Curlymen 3, 2007, Jan Van Imschoot
© Dirk Pauwels
Geschonken aan S.M.A.K. in 2024.

Jan Van Imschoot, *The End is Never Near*

7.10.2023 - 03.03.2024

Eerste uitgebreide overzichtstentoonstelling van de Belgische schilder Jan Van Imschoot.

De tentoonstelling stippelde een ruw chronologisch traject uit dat meer dan dertig jaar omspannt langs meer dan tachtig doeken van zijn hand.

Curator: Dieter Roelstraete.

Joseph Willaert, *Het Brievenproject*

7.10.2023 - 03.03.2024

Deze onderzoekstentoonstelling had de *briefschilderijen* die de kunstenaar in de jaren 1970 realiseerde, als thema. De tentoonstelling maakt deel uit van het onderzoeksproject *Gent, speelveld van de beeldende kunst (1957-1987)* aan KASK, School of Arts en werd samengesteld door Godart Bakkers.

Curator: Godart Bakkers in samenwerking met Tanja Boon

Javier Téllez, *Caligari und der Schlafwandler*

7.10.2023 - 03.03.2024

Het museum toont *Caligari und der Schlafwandler*, een filmwerk uit de vaste collectie van de Venezolaanse kunstenaar Javier Téllez, en ook 2x25, 25 door Film Fest geïnitieerde samenwerkingen tussen een componist en een filmmaker. Film Fest Gent vroeg op zijn beurt aan Jan Van Imschoot om een aantal films te selecteren in het kader van zijn overzichtstentoonstelling *The End is Never Near* in S.M.A.K. Naar aanleiding van de 50ste verjaardagseditie starten S.M.A.K. en Film Fest Gent ook een structurele samenwerking op met oog op het toekomstige Huis van de Cinema. Curator: Ann Hoste

© S.M.A.K

Europalia Georgië, Karlo Kacharava, *Sentimental Traveller*

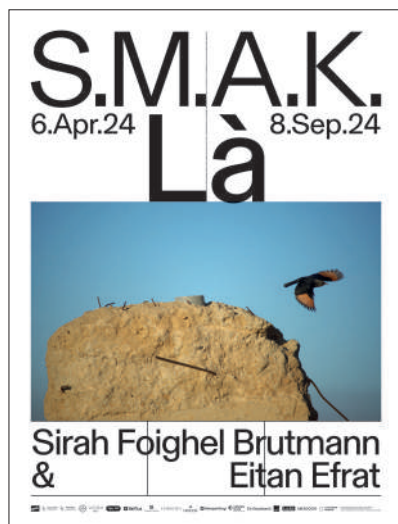
2.12.2023 - 14.04.2024

De tentoonstelling, gewijd aan dichter, kunstcriticus en kunstenaar Karlo Kacharava (1964-1994) en één van de meest invloedrijke culturele figuren van Georgië van eind 20ste eeuw, toonde enkele van zijn belangrijkste werken en bood een frisse kijk op zijn omvangrijke oeuvre dat zich nooit makkelijk in vakjes liet onderbrengen. *Kacharava. Sentimental Traveller* traceerde het reislustige leven van de kunstenaar, dat hem langs steden als Tbilisi, Keulen, Madrid, Parijs, Berlijn en Moskou bracht. Curatoren: Liesje Vandenbroek en Karima Boudou
I.s.m. Estate Karlo Kacharava en Irena Popiashvili. Met de steun van Modern Art, Londen.

GIF, Ghent International Festival

4.04.2024 - 21.04.2024

Ghent International Festival (GIF), een multidisciplinair kunstenfestival georganiseerd in een unieke samenwerking tussen VIERNULVIER, NTGent, S.M.A.K., Opera Ballet Vlaanderen, CAMPO, Gouvernement, Kunsthall Gent & Kopergietery. GIF toont werk van jonge makers, van kunstenaars die met kinderen en jongeren werken én van artiesten die zich buigen over de vraag wat het betekent om jong te zijn. Speciaal voor het festival zakken ook heel wat internationale programmatoren af naar GENT. Grote publiekstrekker wordt 'Building Castles in the Sky', een parcours doorheen Gent van installaties, performances en kunstwerken gecreëerd in een samenwerking tussen creatieve jonge geesten en een divers spectrum van kunstenaars en organisaties (o.a. Miet Warlop & Jozef Wouters).
I.s.m. VIERNULVIER, NTGent, Opera Ballet Vlaanderen, CAMPO, Gouvernement, Kunsthall Gent & Kopergietery

© S.M.A.K

Sirah Foighel Brutmann & Eitan Efrat, *Là*

6.04.2024 - 8.09.2024

Là was de eerste museale tentoonstelling van de in Brussel actieve kunstenaars en filmmakers Sirah Foighel Brutmann (°1983) en Eitan Efrat (°1983). *Là* is de verderzetting van een dialoog die Brutmann en Efrat voeren met de Belgische regisseur Chantal Akerman, die overleed in 2015. Deze audiovisuele reis tussen België en de Negev/Naqab-woestijn in Israël/Palestina onderzoekt de overtuiging ergens te kunnen thuishoren op basis van natuurlijke elementen en historische verantwoordelijkheid.

Met voornamelijk nieuwe kunstwerken creëerde *Là* een experimentele audiovisuele omgeving, met bijzondere aandacht voor de productie- en presentatieprocessen en de mechanismen van bewegend beeld en geluid in de ruimtes. *Là* nodigde op die manier uit tot een gelaagde waarneming van de ruimte.

Curator: Karima Boudou

Tarek Atoui, *the Shore/a place I'd like to be*

6.04.2024 - 25.08.2024

Geluid vormt de kern van de artistieke praktijk van Tarek Atoui (°1980, Beiroet, Libanon). Als elektro-akoestisch componist en kunstenaar, staat Atoui bekend voor de sonisch-sculpturale landschappen die hij creëert op basis van geluid, beeld, materie, ruimte, tijd, menselijke en organische activiteit. In deze inventieve luisteromgevingen, die niet alleen een appel doen op het gehoor, creëert hij rijke ervaringen en interacties die zowel zintuiglijke als sociaal-politieke betekenissen dragen.

Voor zijn eerste solotentoonstelling in een Belgisch museum, bracht Tarek Atoui bestaande werken en nieuwe producties samen in een minutieus, associatief ensemble. Tijdens de expo vond een programma van performances plaats, samengesteld door Tarek Atoui, en met muzikanten die hij uitnodigde. Curator: Ann Hoste

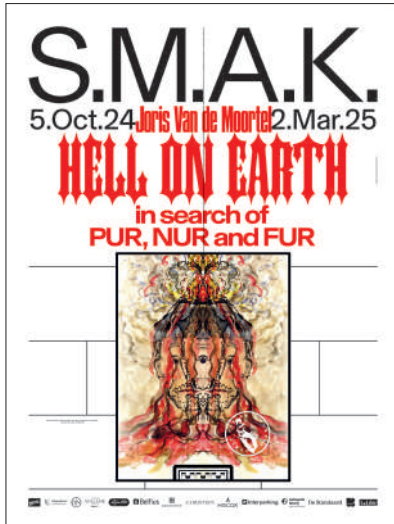
Museumplein 02, Peter Downsbrough, *OTHER/THE*

26.09.2024 - 26.03.2025

Museumplein, een project van S.M.A.K. en artlead, nodigt elke vijf maanden een andere kunstenaar uit om werk te maken voor de vijf vlaggenmasten op het Jan Hoetplein.

N.a.v. van het overlijden van kunstenaar Peter Downsbrough, met wie S.M.A.K. een nauwe relatie onderhield, en van privé-verzamelaar Raymond Verbouwnens, die met zijn echtgenote het werk van Downsbrough *5.50 / 3.10, Two Pipes* aan het museum schonk, zal *OTHER/THE* de komende maanden op het museumplein wapperen om beiden te herdenken.

Curator: Thomas Caron in samenwerking met Ann Hoste

© S.M.A.K

Joris Van de Moortel, *HELL ON EARTH, in search of Pur, Nur and Fur*

5.10.2024 - 9.03.2025

Met deze tentoonstelling creëert Joris Van de Moortel een overweldigende installatie die de ruimte van S.M.A.K. vult en transformeert. Nieuwe olieverfschilderijen, aqua-rellen, maquettes, sculpturen, video's en muziek komen samen in een bijna esoterische setting, waar elke hoek een verhaal vertelt, nu eens hoopvol, dan apocalyptisch.

HELL ON EARTH is geen statische expositie, maar een totaalervaring. Van de Moortel brengt de installatie tot leven met liveoptredens en performances, waarbij de grenzen tussen kunstwerk en publiek vervagen en de ruimte wordt doordrenkt met een unieke energie.

Voor deze tentoonstelling brengt de kunstenaar tevens een tweede versie uit van zijn persoonlijk ontwikkelde set tarotkaarten, een tweede volume in de comic-reeks *Mat & Babelario* én een dubbele vinyl die vijftien jaar performance bundelt.

Curator: Liesje Vandenbroeck

Tsai Ming-Liang, *Walker series*

10.10.2024 - 9.03.2025

Bij de nieuwe editie van Film Fest Gent (09.Okt - 20.Okt.2024) richtten S.M.A.K. en het filmfestival samen hun aandacht op het werk van Tsai Ming-liang (1957, Kuching, Maleisië). Hij werd opgeleid in Taiwan tot theater- en filmmaker en is één van de meest gevierde regisseurs van de 'Tweede Nieuwe Golf' in de Taiwanese cinema.

In S.M.A.K. werden de Walker series vertoond op groot scherm, een reeks van tien films gemaakt tussen 2012 en 2023. De Walker series vertrekt van Tsai Ming-liang's fascinatie voor Xuanzang, de grote monnik uit de Tang-dynastie, die de inspiratie vormde voor de zestiende eeuwse Chinese literaire klassieker *Journey to the West*. Elk van de films toont een monnik in een indrukwekkende houding met blo-te voeten, kaalgeschoren hoofd en gekleed in een rood gewaad. Uiterst traag dwaalt hij door grootsteden of specifieke locaties zoals de geboorteplaats van de regisseur.

Abiding Nowhere (2023), de meest recente Walker-film ging op het filmfestival in première voor België. Gespreid over de looptijd van de tentoonstelling vertoont S.M.A.K. de volledige reeks: *No Form* (2012), *Walker* (2012), *Diamond Sutra* (2012), *Sleepwalk* (2012), *Walking on Water* (2013), *Journey to the West* (2013), *Journey to the West* (2014), *No No Sleep* (2015), *Sand* (2018), *Where* (2022) en *Abiding Nowhere* (2023).

Curator: Ann Hoste

Tsai Ming Liang, *Walker series*

OD 2.2. S.M.A.K. zet een uitgewerkt programma op van lezingen, workshops, performances met aandacht voor andere kunstvormen zoals dans, muziek, performance, en dit met een frequentie van 2 activiteiten per maand.

PUBLIEK PROGRAMMA

Het publiek programma van S.M.A.K. voor 2024 biedt verbreding en verdieping aan het artistieke programma en de projecten geïnitieerd door het publieksteam. Met het oog op kennisdeling, reflectie en kunstbeleving worden uiteenlopende activiteiten opgezet die in huis ontwikkeld worden, vrijgegeven worden aan externe partners of het resultaat zijn van een samenwerking. In 2024 organiseert S.M.A.K. naar aanleiding van de tentoonstellingen van Jan Van Imschoot, Joseph Willaert, Karlo Kacharava, Sirah Foighel Brutmann & Eitan Efrat, Tarek Atoui en de collectietentoonstelling *Private Passion x Public Duty*. Hoet & Matthys-Colle. *Through Collectors' Eyes* achtereenvolgens gesprekken met de kunstenaar; een lezing; een lezingenreeks, boekpresentatie en panelgesprek; een concert; een muziek-, workshop- en performanceprogramma en tot slot een filmprogramma, debat en lezingenreeks in samenwerking met de externe partner Amarant vzw. Een close reading door John Welchmann van *Pense Bête*, een topstuk van Marcel Broodthaers in de collectie van S.M.A.K. is de aanleiding van een boekpresentatie met lezing door de auteur. Als partner van de opleiding *Curatorial Studies* aan KASK School of Arts, draagt S.M.A.K. bij aan de organisatie van de jaarlijkse lezingenreeks *Curatorial Lectures* die traditiegetrouw plaats vindt op Late Donderdagen. Los van het eigen programma maar naar aanleiding van culturele gebeurtenissen die voor S.M.A.K. een grote relevantie hebben, reikt het Nasher Sculpture Centre in S.M.A.K. hun belangrijke, jaarlijkse Nasher Prize uit aan Otobong Nkanga. Bart Lodewijks, een kunstenaar met wie S.M.A.K. een nauwe relatie opbouwde, werkte in opdracht aan een project in de Brusselse gevangenis. Het boek dat hij in het verlengde van dit project publiceerde, stelt hij voor in het museum. Gents filmmaker Griet Teck toont fragmenten uit de bijhorende film.

CURATORIAL LECTURES

Ieder academiejaar organiseren S.M.A.K., Universiteit Gent en Curatorial Studies van KASK & Conservatorium School of Arts gezamenlijk de reeks Curatorial Lectures. In 2024 was het thema 'Working with Communities' waarbij mensen werden uitgenodigd om te discussiëren over de rol van cureren in het vormgeven van gemeenschappen en relaties. Hoe kan curatorieel werk machtsdynamieken blootleggen en alternatieve sociale voorstellingen bieden?

Antonia Alampi
8.02.2024, 15:00

Antonia Alampi leidde ons door haar curatoriale traject, dat loopt van haar vroege projecten in Beiroet en Cairo (2012-15) tot haar latere betrokkenheid bij initiatieven als SAVVY, Future Climates en Toxic Commons. Alampi, momenteel directeur van het Spore Initiative, werkte binnen sociaal gevoelige, politiek geëngageerde en infrastructuur kwetsbare maar veerkrachtige organisaties, die zich allemaal inzetten voor sociale, politieke en ecologische rechtvaardigheid.

Aline Hernández
7.03.2024, 19:00

Aline Hernández is Mexicaans kunsthistorica, tentoonstellingscurator en schrijver en sinds kort ook artistiek directeur van Casco Art Institute: Working for the Commons, Utrecht. Ze zet zich in voor de prefiguratie van postkapitalistische manieren van samenleven door middel van het maken van kunst. Ze brengt een duidelijke gedefinieerde transdisciplinaire collectieve en collaboratieve curatoriale praktijk, gebaseerd op anti/dekoloniale, feministische en queer benaderingen van commoning.

Yves Makongo
2.05.2024, 19:00

Yves Makongo, geboren in 1984 in Douala, Kameroen, is artistiek assistent en projectmanager bij het centrum voor hedendaagse kunst Doual'art. Hij is gepassioneerd door verschillende zaken, waaronder mensenrechten, kunst en cultuur, migratie en grenzen, gezondheid en het milieu, allemaal verweven met identiteitskwesties.

NOUN 30:30, Daniel Turner
Aangekocht door S.M.A.K. in 2024.

Boekpresentatie, *Sentimental Traveller*, oeuvre-catalogus van Karlo Kacharava's schilderijen (1978-1994).

24.03.2024, 11:00

Sprekers Irina Popiashvili, Vija Skangale en Guram Tsibakhashvili nodigden het publiek uit om perspectieven en fragmenten te ontdekken van de verhalen in de tweetalige catalogus (Engels en Georgisch) waarin hun stemmen worden vergezeld door die van Karlo Kacharava (1964-1994).

Georganiseerd in het kader van Europalia Georgia, in samenwerking met de nalatenschap van Karlo Kacharava, Kunsthalle Tbilisi en Irena Popiashvili. Met de steun van Modern Art, Londen.

Karlo Kacharava Talks

In het kader van de tentoonstelling *Sentimental Traveller*

In dit programma werden verschillende generaties en diaspora's van Georgische en internationale kunstenaars, kunsthistorici, curatoren en denkers verenigd. Karlo Kacharava Talks, dat zich voornamelijk in S.M.A.K. afspeelde en eindigde in Tbilisi, hanteerde multifocale, multivocale en multidisciplinaire benaderingen met en vanuit Kacharava's oeuvre en ging zo de dialoog aan met zijn werk.

Lezing: Dr. Sophie Keburia

30.03.2024, 11:00

Dr. Sophie Keburia, kunstcriticus, historicus en theoreticus uit Tbilisi, lichtte haar onderzoek toe dat ze in de loop der jaren heeft gedaan naar de geschriften van Karlo Kacharava over enkele thema's doorheen zijn werk. Ze nodigde het publiek uit om zich tot deze thema's te verhouden door middel van nieuwe tekstuele perspectieven die zich specifiek richten op de rol van beelden, verhalen, taal en referenties in het werk van Kacharava.

Panelgesprek: Contextualizing Karlo Kacharava Today

30.03.2024, 14:00

Anastasia Akhvlediani en Nina Kintsurashvili, twee Georgische kunstenaars van de jongere generatie, evenals kunsthistorici en curatoren Dina Akhmadeeva (Tate Modern, Londen) en Irina Popiashvili (Kunsthalle Tbilisi, Tbilisi) bespraken hun respectievelijke werk en praktijk met elkaar en hun veranderende rol in de wereld van vandaag in dialoog met het werk van Karlo Kacharava.

Kacharava resoneert voor hen als een belangrijke culturele figuur, kunstenaar, dichter en kunstcriticus die het mogelijk maakt om het visuele materiaal van Georgië in de erfenis op te nemen en te heractualiseren met artistieke en curatorische gezichtspunten.

Moderator: Irena Popiashvili

Boekvoorstelling: *Sentimental Traveller*

12.04.2024, Rooms Hotel, Tbilisi, Georgië

Boekpresentatie: Bart Lodewijks, *Nieuwe Buren*

26.05.2024, 11:00

Krijttekeningen in en rondom een nieuwe gevangenis in Brussel & filmfragmenten 'Witloofstraat' van filmmaker Griet Teck

NIEUWE BUREN is een verhaal over krijttekeningen die Bart Lodewijks maakte in en rondom de allernieuwste gevangenis van het land. Op het moment dat hij er arriveerde, was er alleen nog maar een bouwplaats. De eerste tekeningen maakte hij in de Witloofstraat, waar ook de gevangenis ligt. De bewoners zagen op tegen de komst van twaalfhonderd gedetineerden, nieuwe burens die ze nooit zullen leren kennen. Veertien maanden later kwamen de toekomstige bewoners aan in busjes met gepantserd glas. Bart ging met de eerste lichting mee naar binnen. Hij kon niet wachten om de meest gevreesde muur, de muur der muren, te betekenen.

NIEUWE BUREN werd gepubliceerd door Roma Publications en mogelijk gemaakt door Quasi Museum en de gevangenis van Haren, Brussel.

Concert: Caetano, Ben Russel, Eitan Efrat, *Là*

8.06.2024, 15:00

De kunstenaars en filmmakers Caetano en Ben Russell werden door Eitan Efrat uitgenodigd om samen muziek te spelen in het kader van Sirah Foighel Brutmann en Eitan Efrat's tentoonstelling *Là*. Tijdens deze geïmproviseerde live set speelt Ben modulaire synthesizer en Caetano percussie, fluiten en synthesizer, terwijl Eitan op drums speelt. Met sonische experimenten gaan ze in dialoog met de tentoonstelling. Dit is een tweede samenkomst na hun performance als onderdeel van *Pôgrama Mbacarás*, een serie geluidsexperimenten die het resultaat zijn van twee musicerende mensen in de grot van Morcego, in de studioruimte van Caetano in Marseille.

Nasher Prize Dialogues, Sculpture and Organic Material
19.06.2024, 19:00

De **Nasher Prize** werd in 2015 in het leven geroepen en is een prijs die uitsluitend gewijd is aan uitmuntendheid in de hedendaagse beeldhouwkunst.

De laureaat van 2025 **Otobong Nkanga** en kunstenaar Precious

Okoyomon gingen in dialoog over hun gebruik van organisch materiaal in sculpturen en installaties, die vaak zintuiglijke werelden creëren in musea en galeries. Door hun beider gebruik van planten, kruiden, stenen en andere grondstoffen, manifesteren de twee verschillende praktijken van de kunstenaars zich vaak in ruimtes die hun publiek buiten het visuele vlak omhullen, waardoor ze de multidimensionale kwaliteiten van beeldhouwkunst verdiepen.

Moderator: onafhankelijk curator Fabian Flückiger.
I.s.m. Nasher Sculpture Center (Dallas, Texs).

Happening n.a.v. de finissage van *the Shore. A place I'd like to be* van Tarek Atoui
25.08.2024, 14:00 - 17:00

Bij het afsluiten van de tentoonstelling van Atoui brengen enkele getalenteerde jonge geluidsimprovisatoren en muzikanten een muzikaal optreden: Yara Asmar, Mattias De Craene, Kid Fourteen (Khodor Ellaik) en Nathan Ysebaert. Met behulp van eigen instrumenten, persoonlijke interventies en gezamenlijke improvisatie gaan zij in dialoog met de aanwezige instrumenten en breiden zij de originele elektronische composities van Tarek Atoui uit tot een nieuw sonisch landschap en een unieke luisterervaring.

Extern curator: Firas El Hallak, artistiek directeur bij Splinter vzw, Gent. Deze organisatie ondersteunt en versterkt artistieke initiatieven in diverse disciplines en media en maakt samenwerkingen mogelijk tussen lokale en internationale artiesten.

Film, n.a.v. de collectietentoonstelling *Private Passion Public Duty:*
Hoet & Matthys-Colle.

— ***Thank God for the Gift*, 1 tot 31.07.2024**

In deze documentaire brengt regisseur Luc Vrydaghs de totaalwereld van Jan Hoet tot leven.

— ***De Opening*, 1 tot 25.08.2024**

Regisseur Julien Vandevelde toont Jan Hoet twee weken voor de opening van zijn museum in 1999.

Debat: The Legacy of Jan Hoet as a Curator and Museum Director
21.09.2024, 14:30

Ann Demeester (directeur Kunsthuis Zürich), Lorenzo Benedetti (freelance curator) en Philippe Van Cauteren (directeur S.M.A.K.), drie curatoren die door Jan Hoet 'gevormd' zijn, gingen met elkaar in gesprek over Hoets intuïtieve benadering van kunst en zijn belangrijkste tentoonstellingen.

Moderator: Sam Steverlynck (associate curator S.M.A.K.)

N.a.v. de collectietentoonstelling *Private Passion Public Duty*: Hoet & Matthys-Colle.

Debat: *Private Passion, Public Duty*
22.09.2024, 14:30

Joost Vanhaerents (Vanhaerents Art Collection), Sabine Taevernier (art advisor/expert), Xavier Hufkens (galeriehouder) & Mieke Mels (curator collectie MuZee) debatteerden over de gelijkenissen en verschillen tussen privé-collecties en openbare musea, schenkingen en bruiklenen, en de veranderende rol van mecenaat.

Moderator: Laura D'hoore (Universiteit Antwerpen)

N.a.v. de collectietentoonstelling *Private Passion Public Duty*: Hoet & Matthys-Colle.

Lezingenreeks, Hedendaagse kunst, een verkenning
20.10.2024 - 26.01.2025

Vanaf de jaren 60 sloeg de beeldende kunst resoluut nieuwe wegen in. Kunstenaars gingen het kunstwerk en de spelregels van de kunstwereld volledig op de kop zetten. De tentoonstelling *Private Passion Public Duty* biedt een fraaie staalkaart van deze nieuwe logica. De codewoorden zijn minimalisme, conceptuele kunst, arte povera en postmodernisme.

Op vier zondagen bespreekt Benedict Vandaele hoe vier baanbrekende stromingen hun stempel hebben gedrukt op de hedendaagse kunst. Ze belicht het werk van een aantal kunstenaars die aanwezig zijn in de tentoonstelling *Private Passion Public Duty*, maar schetst ook de bredere context. Bezoekers kunnen daarna zelf de tentoonstelling verkennen met deze nieuwe inzichten.

- Zondag 20.10.2024: concept art
 - Zondag 24.11.2024: arte povera
 - Zondag 15.12.2024: postmodernisme
 - Zondag 26.01.2025: minimalisme
- I.s.m. Amarant.
N.a.v. de collectietentoonstelling Private Passion Public Duty: Hoet & Matthys-Colle.

**Lezing John C. Welchman over 'Pense-Bête' van Marcel Broodthaers
26.10.2024**

Honderd jaar geleden werd de belangrijke Belgische dichter/ kunstenaar Marcel Broodthaers (1924- 1976) geboren. Zestig jaar geleden maakte hij het sleutelwerk 'Pense-Bête', waarvoor hij vijftig van zijn onverkochte dichtbundels met plaaster overgoot en zo op symbolische wijze de overgang maakte van poëzie naar beeldende kunst. N.a.v. deze dubbele verjaardag gaf S.M.A.K. John C. Welchman - Professor Kunstgeschiedenis aan de Universiteit van California, San Diego - de opdracht om een diepgaande analyse, of close reading, te schrijven over dit werk. Voorafgaand aan de publicatie stelde Welchman verschillende aspecten uit zijn onderzoek voor in S.M.A.K. en in diverse partnerinstellingen.
N.a.v. de collectietentoonstelling Private Passion Public Duty: Hoet & Matthys-Colle.

OD 2.3. S.M.A.K. realiseert jaarlijks een gedrukte monografie of kunstenaarsboek in eigen beheer, en realiseert een publieksgerichte nieuwe collectiecatalogus.

Publicaties

Karlo Kacharava, *Sentimental Traveller*

Deze oeuvrecatalogus brengt een verzameling nieuwe essays samen met een selectie van Karlo Kacharava's schilderijen en artistieke productie. De auteurs bieden gedetailleerde en multidisciplinaire reflecties op artistieke, persoonlijke en politieke veranderingen in het leven en werk van Kacharava, in zijn geboorteland Georgië en daarbuiten. Met bijdrages van Caroline Busta, Aka Morchiladze, Irena Popiashvili, Vija Skangale, Karima Boudou & Liesje Vandenbroeck.
Uitgever: S.M.A.K.
Taal: Engels en Georgisch.

Tarek Atoui, *Whispering Manual*

De handleiding *Whispering Manual* werd voor het eerst uitgegeven voor de Suzanne Deal Booth / FLAG Art Foundation Prize exhibitions in Contemporary Austin en de FLAG Art Foundation in Austin Texas in 2022.

Whispering Manual bevat vier, door Tarek Atoui ontwikkelde, experimentele geluidswerkshops die verkennen wat trilling, water, rotatie en wind kunnen betekenen in relatie tot het genereren en beluisteren van geluid. Hij is speciaal ontworpen voor leerkrachten en opvoeders zodat zij met hun klas of groep zelf de workshop kunnen uitvoeren, geluiden exploreren en collectief improviseren. S.M.A.K. produceert een Nederlandse versie van de handleiding. De publicatie is verkrijgbaar in de bookshop en wordt gratis ter beschikking gesteld van leerkrachten en scholen.
Uitgever: S.M.A.K.
Taal: Nederlands

In samenwerking met IAC Lyon, Kunsthau Bregenz en Pirelli Hangar Bicocca in Milaan, de instellingen die tussen 2023 en begin 2025 soloprojecten met Atoui organiseerden, bereidt S.M.A.K. een publicatie en 3 vinyls voor die begin 2025 zullen verschijnen.

Sirah Foighel Brutmann & Eitan Efrat, Editie n.a.v. de tentoonstelling *Là*

Een vinylplaat met tekstboekje vormt de afsluiter van het tentoonstellingsproject *Là*. De editie verschijnt begin 2025 en zal beschikbaar zijn in de bookshop van S.M.A.K.
Uitgever: S.M.A.K.
Taal: Engels

The Point Of No Return, Dennis Tyfus
© Courtesy Tim Van Laere Gallery, Antwerp
Aangekocht door S.M.A.K. in 2024.

Joris Van De Moortel, *Songs of the Incomplete IV*

Met teksten van kunsthistoricus Dr. Albert Godetzky en een interview tussen de kunstenaar en S.M.A.K.-curator Liesje Vandenbroeck.

Uitgever: S.M.A.K.

Marcel Broodthaers, *Pense-Bête*

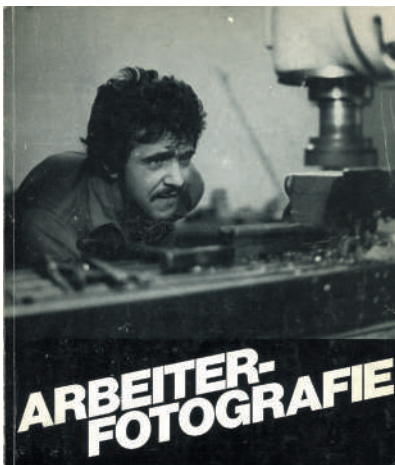
Een essay van John C. Welchmann

Naar aanleiding van de honderste verjaardag van Marcel Broodthaers (1924 – 1976) en de creatie van zijn werk 'Pense-Bête', een topstuk uit de S.M.A.K.-collectie, precies zestig jaar geleden, gaf het museum John C. Welchman - Professor Kunstgeschiedenis aan de Universiteit van California, San Diego - de opdracht om een diepgaande analyse, of close reading, te schrijven over dit werk. Het voorbereidende werk gebeurde in 2024, de publicatie verschijnt begin 2025.

Coördinator publicatie: Sam Steverlynck

Uitgever: S.M.A.K.

OD 2.4. S.M.A.K. zoekt een evenwicht tussen globaal en lokaal programmeren door steun te bieden aan het lokale kunstenveld, en door het opzetten van tweejaarlijkse kunstenaarsresidenties.

Artists in residence, WERKER COLLECTIVE

Artists in residence, Werker Collective, *After Work*

01.2024 - 03.2025

In 2024 was WERKER COLLECTIVE artist in residence bij S.M.A.K. Dit kunstenaarscollectief, in 2009 opgericht in Amsterdam door Marc Roig Blesa en Rogier Delfos, werkt op het snijvlak van arbeid, ecofeminisme en de LGBTQ+ bewegingen en voert onderzoek naar historische en hedendaagse vormen van solidariteit met en tussen arbeiders. Hun gezamenlijke artistieke praktijk omvat verder ook installaties, performances, video- en geluidswerk, gemeenschapsprojecten, leesgroepen, filmclubs, radiopodcasts en workshops.

In S.M.A.K. organiseerde het kunstenaarscollectief een studiegroep met alle museummedewerkers die erop gericht is arbeid 'voorbij' de huidige werkcultuur te denken. AFTERWORK maakte recente verschuivingen in het culturele werkveld bespreekbaar en verbond deze met onconventionele perspectieven op arbeid die putten uit een herwaardering van emotionele en reproductieve arbeid, niet-productieve en vrije tijd en abolitionisme. De residentie verliep via werksessies waarin medewerkers standpunten, ervaringen en kennis deelden via het aanleveren van tekstmateriaal, het selecteren van collectiewerken, of het maken van beeldmateriaal. Deze collectieve manier van werken typeerde het residentieproject en zorgde ervoor dat ook het resultaat een co-creatie van alle medewerkers is.

Deze collectieve oefening, gegrond in reflectie, uitwisseling en co-creatie, bevroeg hoe musea kunnen bijdragen aan een rechtvaardige samenleving; niet louter vanuit hun artistieke werking, maar via de arbeid die ze produceren en waarderen. Workshops en publicaties:

AGAINST WORK: twee readers, resultaat van het materiaal dat museummedewerkers verzamelden in de workshops rond volgende thema's:

- Hoofdstuk 1: RUST, LEISURE & UTOPIA
- Hoofdstuk 2: GEZONDHEID EN VEILIGHEID OP HET WERK
- Hoofdstuk 3: WERKSTRUGGELS & VORMEN VAN RESISTENTIE
- Hoofdstuk 4: VERZORGING, REPRODUCTIEF & EMOTIONEEL WERK
- Hoofdstuk 5: IDENTITEIT VAN DE WERKNEMER, VERTROUWEN & SOLIDARITEIT

365 DAYS OF WORK in S.M.A.K.: scheurkalender met 1 reflectie over arbeid in het museum per dag. Resultaat van een collectief redactieproces waarbij elke medewerker een werk uit de S.M.A.K.-collectie selecteerde, gerelateerd aan arbeid, aan de eigen functie, aan museumwerk (2025)

Tentoonstelling posters back-office en kantoren S.M.A.K.:

De kunstwerken in deze tentoonstelling zijn geïnstalleerd ter ondersteuning van de artistieke strategieën van (on)productiviteit die Werker activeert in S.M.A.K. met de museummedewerkers, om arbeid binnen en buiten de instelling te bevragen en ons een toekomst voor te stellen zonder werk zoals we dat kennen.

De tentoonstelling bestaat uit:

- ART WORKERS RIGHTS – poster campagne – refter S.M.A.K.
- AN ECONOMIC PORTRAIT OF THE YOUNG ARTIST – serie zeefdrukken
Archief Rode Poort
- TRANSCRIPT 1–10: ON ART WORKER RIGHTS – audiowerk – Depot Rode Poort
- TEXTILES OF RESISTANCE/ GROWING, WEAVING, ARCHIVING:
Trappenhallen van de bureaus communicatie en artistiek
- 10 MINUTE PHOTOGRAPHY COURSE – bureaus

Werker Collective sluit in 2025 de residentie af met een presentatie en een assembly onder de titel ASSEMBLY AGAINST WORK

Curator: Tanja Boon

OD 2.5. S.M.A.K. zet in op samenwerking en kennisdeling onder andere door samenwerking met onderwijsinstellingen en andere musea, het in dienst nemen van een curator in residence, en het uitbouwen van een solide samenwerking met nationale (Filmfest Gent) en internationale partners (Art Encounters Timisoara).

Extra Muros, *This Is Us*

1.10.2023 - 18.02.2024

In *This Is Us* werd voor de allereerste keer werk uit de collecties van de vier grootste Vlaamse musea voor hedendaagse kunst als één geheel getoond. Z33 in Hasselt maakte een selectie uit de Vlaamse hedendaagse kunstcollecties van S.M.A.K., M HKA, Mu.ZEE en M Leuven. Daarbij vertrok curator Fabian Flückiger vanuit het thema 'de artistieke leeromgeving', om na te denken over wat onze Vlaamse collecties representeren. De tentoonstelling presenteerde werken van bijna vijftig kunstenaars, waarvan meer dan de helft wonen en werken in België. *This Is Us* was een unieke samenwerking tussen de toonaangevende hedendaagse Vlaamse musea en Z33.

Curator: Fabian Flückiger.

Curator in residence, Karima Boudou

Karima Boudou is een kunsthistoricus en curator, gevestigd in Brussel en actief in de museumsector. Voor haar residentie in S.M.A.K. was zij wetenschappelijk medewerker aan de Hogeschool voor de Kunsten van Bern (HKB) en organiseerde zij diverse onderzoeksprojecten, tentoonstellingen, conferenties en publicaties met internationale instellingen in Europa en Marokko.

Van september 2022 tot en met augustus 2024 was Karima Boudou curator in residence in S.M.A.K. Als lid van het artistiek team droeg zij actief bij tot de artistieke werking van het museum. Als curator realiseerde zij drie tentoonstellingsprojecten waarvan één in samenwerking met Liesje Vandenbroeck.

- Haegue Yang, *Several Reenactments*
22.04.2023 – 10.09.23
- Là, Sirah Foighel Brutmann & Eitan Efrat
06.04.2024 – 08.09.2024
- Europalia Georgië, Karlo Kacharava, *Sentimental Traveller*
02.12.2023 – 14.04.2024
Samen met S.M.A.K.-curator Liesje Vandenbroeck

Tsai Ming-Liang, *Walker series*

10.10.2024 - 9.03.2025

Bij de nieuwe editie van Film Fest Gent (09.Okt - 20.Okt.2024) richtten S.M.A.K. en het filmfestival samen hun aandacht op het werk van Tsai Ming-liang (1957, Kuching, Maleisië). *Nowhere* (2023).

Cfr supra

Panamarenko, *The Magic Carpet*

29.12.2024 - 05.01.2025

Zaal 1 i.s.m. Panamarenko Foundation

In 1978 werd Panamarenko uitgenodigd om deel te nemen aan de tentoonstelling *European Dialogue*, in het kader van de derde Biënnale van Sydney. Hij stelde er tot eind mei 1979 een sculptuur van een vliegend tapijt tentoon. Het werk keerde nadien terug naar België waar het in het collectiedepot van S.M.A.K. bewaard werd.

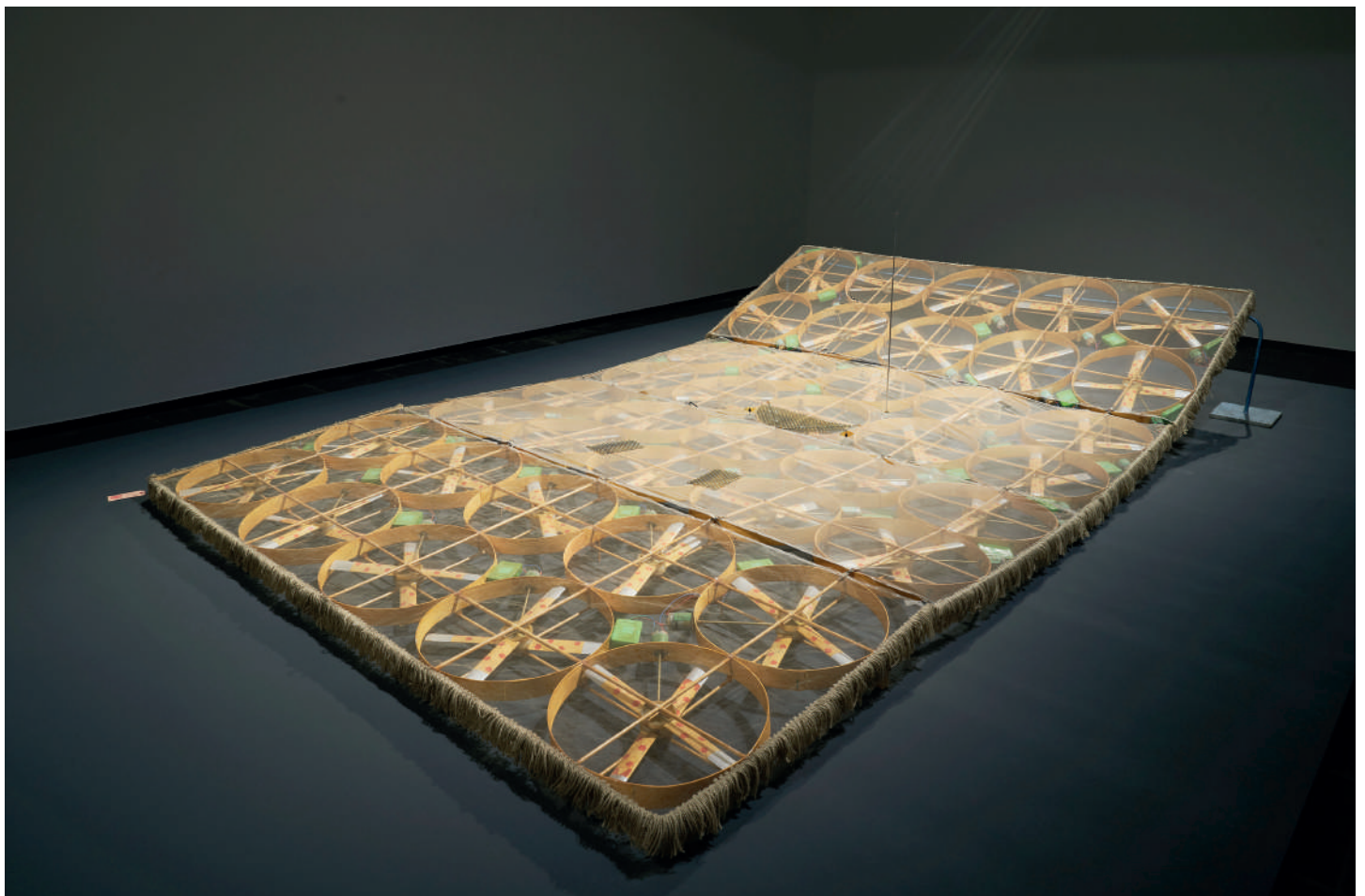
Vijfenveertig jaar later was het originele, houten *Magic Carpet* weer te zien in S.M.A.K. De onthulling van het kunstwerk werpt nieuw licht op Panamarenko's visionaire erfgoed en biedt een zeldzame kans om een historisch waardevol meesterwerk dat decennialang uit het zicht was te ontdekken.

Deze presentatie markeerde de start van het Panamarenko 85-jaar in 2025 dat de Panamarenko Foundation viert in samenwerking met M HKA - Museum van Hedendaagse Kunst Antwerpen, KMSKA - Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen, het Havenhuis Port of Antwerp-Bruges, Opera Ballet Vlaanderen, Cultuurcentrum Scharpoord van Knokke-Heist, en met de publicatie *Panamarenko Fundamentals*, uitgegeven door Borgerhoff & Lambergts.

KENNISDELING

Tijdens de inspiratiedag '**DIG it UP 2024**' lichtte Aline Van Nereaux het concept van de 'Whatsapp-challenge' toe. Tijdens de dag maakte een publiek van cultuurprofessionals kennis met musea die het experiment durven aangaan door nieuwe technologieën te integreren, zoals de 'Whatsapp-challenge'. Met een live verbinding met de museumbezoekers zit een museumgids aan de knoppen en stuurt zo een groep vrienden, een familie of ander gezelschap op pad doorheen het museum of de tijdelijke tentoonstelling. Op diverse locaties worden ze zo verrast door opdrachten weetjes en uitdagingen.

In juni 2024 presenteerde Aline Van Nereaux de inspirerende case over het maken van 'De Tentoonstelling' en S.M.A.K.MOVES, op het internationale **Museum Next congres in London**. Met de titel 'The Hardest Thing A Curator Ever Had To Do, Give Up Control' werd het publiek meegenomen door de boeiende processen om een evenwicht te vinden tussen toegankelijkheid en artistieke diepgang, het bevorderen van

The Magic Carpet, Panamarenko
© Dirk Pauwels

inclusiviteit en het opbouwen van banden met diverse gemeenschappen. Het resultaat was een tentoonstelling die uitdaagde om anders te kijken. De museumervaring werd opnieuw gedefinieerd door innovatieve elementen zoals labyrinten, strandwachtstoelen en interactieve activiteiten.

In 2024 werd Peter Aerts gevraagd door Communicating The Arts om deel uit te maken van het wereldwijd cross-mentorship programma '**30 UNDER 30**' voor 30 opkomende leiders (mentees) en 30 experts (mentors) in de kunstsector. Dit mentoring programma is een dynamisch initiatief dat geslachten, nationaliteiten, generaties en expertiseterreinen overstijgt. Wereldwijde organisaties uit de sectoren beeldende kunst, podiumkunsten en erfgoed ondersteunen samen de volgende golf van culturele pioniers. Dit unieke programma is op maat gemaakt voor jonge professionals onder de 30 en legt de nadruk op het ontwikkelen van vaardigheden en uitgebreid netwerken. Opkomend talent met verschillende achtergronden in de kunsten krijgen over een periode van 6 maand persoonlijke feedback van ervaren culturele leiders. Voor S.M.A.K. maakte Peter Aerts deel uit van de 30 mentors die de toekomst van de kunstsector vormgeven. De opdracht bestond uit een reeks online lectures en coaching sessies van een jonge curator/galerieverantwoordelijke aan de universiteit van Canberra.

November 2024: online lezing '**S.M.A.K. BOUGE**' over de publieks- en marketinguitdagingen van S.M.A.K. voor de studenten Ephec en Marketing des Arts et de la Culture, Louvain La Neuve. De online lecture in het Frans was op vraag van curator en Prof Stéphanie Bliard.

Juni 2024: lezing **S.M.A.K. beweegt en sociale impact** aan de studenten van de vakgroep sociologie UGent op vraag van Jan Ferwerda.

Observations Relative Chiefly to Picturesque Beauty, 2009, Ellen Harvey
© Dirk Pauwels
Geschonken aan S.M.A.K. in 2024.

Strategische doelstelling 3: S.M.A.K. heeft aandacht voor maatschappelijk debat, met ruimte voor meerstemmigheid en oog voor een duurzame toekomst

Operationele doestellingen

OD 3.1. S.M.A.K. verdiept en verbreedt het S.M.A.K. Beweegt-programma met aandacht voor verschillende onderwijsnetten en het opzetten van projecten om drempels weg te werken voor kwetsbare groepen.

Onder de naam **S.M.A.K.beweegt** bundelt het museum haar krachten om samen met partners, een divers publiek sterker te betrekken. Centraal staat de missie van S.M.A.K. om hedendaagse kunst toegankelijk te maken voor iedereen. Sinds 2015 heeft S.M.A.K.beweegt zich ontwikkeld tot een dynamisch platform waar kunst de traditionele grenzen overstijgt en betekenisvolle verbindingen tussen kunstenaars en diverse gemeenschappen bevordert. In de kern legt het programma de nadruk op samenwerking en actie door middel van hands-on ervaringen die deelnemers uitnodigen om zichzelf onder te dompelen in het creatieve proces. Verbinding is fundamenteel voor elk initiatief. Door de jaren heen heeft het programma laten zien hoe directe betrokkenheid bij kunst transformatieve leermomenten creëert voor persoonlijke ontwikkeling, welzijn en sociale verandering. Het S.M.A.K.beweegt programma van 2024 richtte zich voornamelijk op onderwijs, kwetsbaarheid en inclusie. Samenwerkingen met partners zijn belangrijke hoekstenen.

Workshop Duo2Gent, © S.M.A.K.

S.M.A.K. organiseerde samen met het onderwijscentrum Gent en LUCA School Of Arts Campus Gent een serie workshops met Gentse **OKAN-leerlingen**. OKAN staat voor onthaalonderwijs voor anderstalige kinderen tussen de 12 en 18 jaar oud. Via het onthaalonderwijs kunnen de kinderen zo snel mogelijk Nederlands leren. De studenten van LUCA worden aangemoedigd om ook aan projecten buiten hun eigen kunstpraktijk deel te nemen. Na een kennismakingsworkshop op school bezochten de leerlingen en studenten samen met gids Omar de tentoonstelling Hell On Earth. In de tentoonstelling werkte ze mee aan het groeiende kunstwerk Floep Gloep Sloep van Joris Van de Moortel, onder begeleiding van de kunstenaar zelf. De week erna organiseerden de LUCA studenten een afsluitende workshop op school.

S.M.A.K. heeft een langdurige samenwerking met **DUO2Gent**, een school voor duaal leren, waar werken en leren hand in hand gaan. De leerlingen van deze school hebben vaak een hobbelig schoolparcours achter de rug, met een laag zelfbeeld als gevolg, waarbij ze cultuurparticipatie niet zien als iets waar ze aan kunnen deelnemen. In de tentoonstelling Jan Van Imschoot, The End Is Never Near lieten ze zich inspireren door de werken om het met elkaar te hebben over rolmodellen. Over wat ze willen bereiken en hoe zij zich de toekomst voorstellen. Motion design artist Frederik Van Gompel, docent Opleiding Audiovisuele Technieken aan Sint Lucas Antwerpen, leerde de jongeren werken met AI beeldverwerkingsprogramma's. Via deze nieuwe digitale technieken waren ze in staat om hun visie vorm te geven. Het resultaat hiervan was tot 17 maart 2024 te zien in het voormalig Broodthaerskabinet.

Workshop OKAN & Joris Van de Moortel
© S.M.A.K.

Voor het eerst werd de DUO2-aanpak aangeboden aan een school met gelijkaardige noden, **CLW Kortrijk**. De leerlingen van CLW Kortrijk hebben een gelijkaardig profiel als die waarmee we al verschillende jaren werken vanuit DUO2 Gent. Gezien het enthousiasme waarmee de leerlingen het museum bezochten en deelnamen aan de workshops toont de aanpak veel potentieel voor andere scholen verder weg van Gent. Dit project werd gerealiseerd als een Dynamo project.

Workshop TAJO
© S.M.A.K.

TAJO is het talentenatelier voor jongeren tussen de 10 en 14 jaar oud. Elke zaterdag volgen ze vier ateliers over de meest uiteenlopende beroepen. Zo kunnen de jongeren zelf ervaren welke vakgebieden hen aanspreken. S.M.A.K. is een trotse langdurige partner en verzorgt jaarlijks verschillende ateliers. In het kader van EYC ondersteunde het museum het project Kunst verenigt, waarbij 300 Gentse TAJO-jongeren elk aan een individueel kunstwerk werkten tijdens verschillende workshops. Hierbij werden ze gestimuleerd hun gedachten rond eigenwaarde te verkennen en via een artistieke interpretatie hun emoties te uiten om zo hun eigen kracht en schoonheid te vieren. Aan het einde van het traject worden alle jongeren en hun ouders uitgenodigd in S.M.A.K. voor een slotceremonie. Daar worden de individuele werken bij elkaar gevoegd tot één krachtig geheel, als een visueel symbool van collectieve zelfwaarde. Het kunstwerk is twee weken lang te zien in het museum en vormt zo een dialoog met de tentoonstelling Together: Collaborative Art Practices, waar samenwerkingsverbanden tussen kunstenaars centraal staan.

In samenwerking met Katholiek Onderwijs Vlaanderen, LUCA school of arts en Sint-Lukas organiseerde S.M.A.K. een **vormingsdag voor leerkrachten secundair onderwijs** rond de gemene delers tussen het OKAN-onderwijs en de kunsten. Voor de eerste editie van deze samenwerking werden een aantal interessante praktijken uit het kunst- en onderwijsveld bij elkaar gebracht in het museum. Het aanbod bestond uit dialogen, presentaties en werksessies die mensen met een achtergrond als nieuwkomer willen betrekken bij een artistiek kijken, spreken en maken.

Vanaf juni 2024 organiseerde S.M.A.K. **rondleidingen op maat voor mensen die doof of slechthorend** zijn in Tarek Atoui's tentoonstelling, 'The Shore/A place I'd like to be'. Met aangepaste communicatie en een uitnodiging in gebarentaal begeleidde een VGT gids/tolk de bezoekers door de tentoonstelling van Tarek Atoui. Enkele van de installaties in de tentoonstelling werden door gidsen extra geactiveerd. Door een persoonlijke aanpak ontdekten dove en slechthorende bezoekers het geluidslandschap van Tarek Atoui.

In Zaal 1 nodigde **Jurgen Facon ('Bondage')** de bezoekers uit om samen te werken aan een totaalwerk. Jurgen Facon beantwoordt aan het romantische ideaal van de kunstenaar. Iemand die geleefd heeft, gevormd werd door de harde leerschool van het leven en de maatschappij. Via zijn kunst wapent Facon zich tegen de vooroordelen die hij in zijn leven ervaart. Het is zijn manier van (over)leven in een maatschappij die hij als onlogisch ervaart. Dit uit zich duidelijk in de ironie en de humor in zijn werk. Jurgen droomt ervan om aanvaard te worden om zijn kunst, niet om zijn beperking of om zijn persoon. Vanuit deze gedachten ontstond zijn concept Bondage voor Zaal 1. In samenwerking met Zonnehoeve|Living+ (Organisatie voor gehandicaptenservices en -ondersteuning in Nazareth-De Pinte).

Oasem, Woonzorgcentrum De Liberteyt
© S.M.A.K.

In maart toonden de bewoners van **woonzorgcentrum De Liberteyt** uit Wondelgem hun talenten in een belevingsmoment in Zaal 1 met het project '**Oasem**'. Samen met studio X-pressief, het creatieve atelier van het woonzorgcentrum, leidde dit tot heel wat opmerkelijke projecten. Van beeldende kunst, video en dans tot 'bejaardentechno', op creativiteit staat duidelijk geen leeftijd. Bezoekers konden genieten van onder meer beeldende kunst en videowerk. Tijdens de week werden bezoekers uitgenodigd in 'de zetel' met een bewoner op zoek gaan naar levenswijsheden.

Participatief theaterproject Dichter bij de Hemel

In 2024 sloeg S.M.A.K. de handen in elkaar met lokale organisaties rond de Watersportbaan met het project '**Dichter bij de hemel**'. Veel buurtbewoners hebben te maken met persoonlijke uitdagingen zoals alcoholisme, langdurige werkloosheid, depressie en eenzaamheid. Dit drijft hen in een isolement en zorgt ervoor dat ze zich buitengesloten voelen van de maatschappij. Dichter bij de hemel wil uitsluiting doorbreken door de buurtbewoners uit te nodigen elkaar te leren kennen door middel van een reeks sociaal-artistieke workshops. De focus lag op het koesteren van onzichtbare talenten door middel van theater, zang, beeldende kunst en animatie. Elke week kwamen de bewoners samen om hun stem te ontdekken rond een piano, artistieke

podium elementen te creëren, theater te verkennen en animatietechnieken te leren. Onder begeleiding van kunstenaars dienden deze workshops als meer dan alleen creatieve ruimtes - ze waren katalysatoren voor gemeenschapsvorming, waarbij kunst als universele taal werd gebruikt om mensen met verschillende achtergronden met elkaar te verbinden. Het project laat zien hoe artistieke expressie de gemeenschapsbanden kan versterken en verborgen talenten in buurten kan ontsluiten.

In samenwerking met fotografe Anja Hellebaut van MentorMentor organiseert S.M.A.K. sinds begin 2017 fotografie workshops **Light Sensitivity** voor groepen van 12 patiënten uit de psychiatrische centra Dr. Guislain, Gent-Sleidinge en Karus. De workshops documenteren de ervaringen van mensen met een psychologische kwetsbaarheid, waarbij camera's zowel als beschermende schilden en als vensters op de wereld dienen. De resultaten zijn tegelijkertijd direct en diep persoonlijk. In Zaal 1 toonden deelnemers uit alle drie de centra hun workshopproces, waarbij de nadruk lag op het presenteren van hun zelfgemaakte foto's. Het museum diende als inspiratie voor het ontwikkelen van unieke scenografie.

In het kader van de Week van de Veerkracht organiseerde S.M.A.K. op donderdag 3 oktober een gespreksavond rond de vertoning van een film gemaakt tijdens het filmtherapeutische project **Moving Silence** van Maïté Baillieul. Centraal staat het inspirerende verhaal van Hewan, Sabir, Ram en Dawit, vier mensen die hun thuisland moesten verlaten. Van januari tot mei 2024 werkten ze samen aan het verbeelden van hun individuele verlieservaring. De filmcamera bood een veilig en vertrouwd kader om een gedeelde bezorgdheid en hun persoonlijke ervaring rond oorlog en de impact op de mens in beeld te brengen. Met Moving Silence nemen Hewan, Sabir, Ram en Dawit, het woord en stellen actief vragen aan het publiek. Het project vond plaats in S.M.A.K. en het ponton van Fedasil, Gent en werd begeleid door Maïté Baillieul, filmmaker en kunstenaar, in het kader van haar opleiding tot beeldend therapeut. Dit project werd gerealiseerd met de steun van Splintr.

S.M.A.K. steunt **Vluchtelingenwerk met 'Issam'**, die blijft zoeken naar zijn verdwenen vrienden. Het beeld van Issam, een jonge vluchteling zonder ouders, herinnert bezoekers aan de onzichtbare verhalen van kinderen die vaak buiten ons blikveld raken. Issam telt - maar zijn tellen is geen spel. Hij zoekt de vrienden die hij onderweg verloor, elk met een eigen verhaal van hoop en verlies. Meer dan 51.000 kinderen zijn de afgelopen jaren in Europa verdwenen. Het kunstwerk dat geplaatst werd aan de toegang naar de zalen in S.M.A.K. roept vragen op over wat het betekent om kwetsbaar te zijn in een wereld vol grenzen en systemen. Issams houding, onschuldig en speels, staat in schril contrast met de harde realiteit waar hij deel van uitmaakt: de zoektocht naar veiligheid, naar verbondenheid, naar een toekomst. Met dit beeld wil Vluchtelingenwerk mensen bewust maken van de duizenden jongeren zoals Issam die in Europa een onzekere weg bewandelen. S.M.A.K. steunt dit initiatief door bezoekers met de problematiek in contact te brengen.

OD 3.2. S.M.A.K. onderzoekt hoe het museum relevant kan zijn voor toekomstige generaties door het jaarlijks opzetten van representatieve focusgroepen, en het opzetten van een jongerenwerking samen met de Vrienden van het S.M.A.K.

In 2024 waren 23 leerlingen van **basisschool De Vlieger als Ambassadeur** in het museum. Zij bezochten de collectietentoonstellingen Together and Presents samen met de twee curatoren en werken aan een spel voor kinderen en gezinnen in de expo. Ze ontwikkelden B.I.N.G.O., een laagdrempelig spel dat ook door anderstalige gespeeld kan worden. Elk gezin krijgt dit spel gratis aan de balie.

In het najaar van 2024 werd S.M.A.K. een vaste standplaats van de **kunstjeugdbeweging Bazart**. Elke maand verplaatst de afdeling Gent hun zaterdagwerking naar het museum. Op een speelse manier verkennen de leden de tentoonstellingen en geven er hun eigen draai aan.

In samenwerking met het Museum voor Schone Kunsten in Gent-MSK gingen beide musea op zoek naar jongeren van 13 tot 15 jaar die in eerste instantie niet geïnteresseerd waren in kunst, maar wel enthousiast waren om het museum op zijn kop

te zetten. Deze '**Kunst Krakers**' mochten hun kijk op kunst in het museum delen. Ze leerden van creatieve professionals hoe ze hun eigen verhaal konden vertellen door middel van video, foto's, muziek en andere media. Een eindshow presenteerde hun verfrissende, creatieve standpunten.

Samen met de studenten communicatie ontwerp van **Thomas Moore Mechelen** gingen we de uitdaging aan om op zoek te gaan naar vernieuwende concepten voor de Vrienden v/h S.M.A.K. Een verjonging met een nieuw concept kan veel potentieel hebben en is mogelijk noodzakelijk voor het realiseren van het nieuwe museum. Veel fans kunnen het museum een nieuwe dynamiek verzorgen. Mogelijke antwoorden vertrekken vanuit noden en hoe S.M.A.K. een meerwaarde kan zijn in mensen hun leven. Het is belangrijk te verkennen wat -35 jarigen belangrijk vinden. Indien je de leeftijdsgrens optrekt naar -45 jarigen bieden gezinnen met kinderen ook mogelijkheden. Wat zijn hun noden? Wat kan het museum bieden om hen te betrekken. De studenten werd gevraagd zich niet alleen te baseren op wat er reeds is gebeurd maar mogelijkheden te verbeelden.

Dit jaar werkte S.M.A.K. aan een nieuwe samenwerking met het **OverKop**-huis in Gent, een veilige ontmoetingsplek voor jongeren tot 25 jaar. Zij kunnen hier gratis en vrijblijvend langskomen om aan verschillende activiteiten deel te nemen of om therapeutische hulp te ontvangen. Samen met de vaste begeleiding en de jongeren onderzoeken we de helende kracht van kunst. Hiervoor organiseerde we een filocafé in het jeugdhuis en ook het Mini Museum werd daar tijdelijk opgezet. In het najaar bezochten ze Private Passion Public Duty en werd een nieuwe methodiek uitgewerkt om in groep een tentoonstelling te bezoeken. Hiervoor maken ze gebruik van een headset, waarmee een begeleider individuele opdrachten of aansturingen kan geven om de kunstwerken te beleven met een sterke focus op mindfulness.

In 2024 zette S.M.A.K. beweegt de samenwerking met **The Constant Now** verder om jonge kunstenaars van kleur en jongeren met elkaar in contact te brengen. De samenwerking resulteerde in het project **PARADE**, een divers ensemble van jonge kunstenaars van kleur, in een voorstelling die diversiteit en inclusiviteit viert op het muziekfestival We Can Dance. Leila Alice, ook bekend als Lilo Soleil, was een visuele poëzievoorstelling op het WECANDANCE festival in Zeebrugge in augustus 2024. De voorstelling legde de nadruk op persoonlijke reflectie en transformatie, en nodigde het publiek uit om na te denken over thema's als veerkracht en zelfontdekking. Dit proces kreeg vorm met 22 performers, waarbij heilige bewegingen en persoonlijke interpretaties een connectie creëerden tussen de performers en het publiek.

Op 7, 8 en 9 maart 2024 verhuisde **Radio Ruit** naar Zaal 1. Radio Ruit is een online community radio in Gent die begon in Kunstencentrum Viernulvier, daarna verhuisde naar Theresia en momenteel resideren in het gebouw van kunstcollectief 019. Vanaf hun start in 2020 dagen ze jonge creatievelingen, collectieven, muzikanten en dj's uit om de radiogolven over te nemen en het publiek mee te nemen in hun wereld. Drie dagen lang maakte Radio Ruit radio vanuit Zaal 1. Beeldenmakers,

S.M.A.K. Ambassadeurs
© Martin Corlazzoli

scenografen en muzikanten gingen in dialoog met het museum en 'online radio' door het medium in de context van een museum te plaatsen.

NTGent, SMAK en Embrace vzw organiseerden op 3 oktober 2024 '**Prompt Up The Jam**', een wedstrijd tussen verschillende teams met behulp van Artificial Intelligence. In het kader van Cultural Youth Capital en de start van het culturele jaar in Gent ondersteunde S.M.A.K. beweegt het eerst AI jongerenevent 'Prompt Up The Jam'. Tijdens het event werd het publiek getoond wat AI aan beeldende mogelijkheden biedt. Tijdens de wedstrijd tussen verschillende teams werd met behulp van AI een beelden 'battle' uitgevochten. Het event vond plaats in NTGent, een initiatief van het NTG.

In 2024 ging het **Mini Museum** van start. Een toegewijde S.M.A.K.-gids reist met een koffer vol kunstwerken naar verschillende wijken van Gent om lokale weekendacademies voor kinderen te bezoeken. In de koffer zitten alle benodigdheden om ter plekke workshops te maken. Samen met de kinderen bouwt de gids hun eigen unieke museum. Ze onderzoeken en bespreken de kunstwerken en stellen hun eigen tentoonstelling samen uit een koffer.

Tijdens de **Museumnacht** op 5 december passeerden verschillende wegwerpcamera's door de handen van tientallen museumbezoekers. Voor velen was een analoge camera en de nieuwsgierigheid voor de resultaten een mooie extra beloning voor het bezoeken van S.M.A.K. De ontwikkelde negatieven leidden tot veel positieve reacties op een aparte webpagina van S.M.A.K. Tijdens de avond werden bezoekers uitgenodigd om eigen materiaal te up-cyclen. Het zeefdrukatelier 'gezever' personaliseerde meegebrachte t-shirts of totebags met een collectiewerk uit de lopende collectietentoonstellingen. Op zaal gingen gouden gidsen een gesprek aan met het overwegend jong publiek. Tevens werd het jong publiek verrast door het Guerilla label artist en Influencer duo Johan & Jan Braet. Met een beperkte toegangscapaciteit van 600 bezoekers per uur tikte de avond af op het maximum van 4600 bezoekers.

OD 3.3. S.M.A.K. versterkt een positieve bezoekerservaring voor bezoekers met verschillende noden en beperkingen door het opzetten van gerichte bemiddelingsplannen in samenwerking met kennisinstellingen en focusgroepen.

Hoe ervaren 14-jarigen het huidige **bemiddelingsaanbod** in het museum bij de lopende tentoonstellingen? Veertig leerlingen technologische wetenschappen (**STEAM**) 2e graad van Campus Lievegem onderzochten waar het volgens hen beter kan. Ze ontwikkelden twee tools bij Jan Van Imschoot, The end is Never Near waarmee het museum interactiever wordt voor jongeren van 14 tot 16 jaar. Ze ontwierpen een multisensorieel voelpad en een zoektocht die uitgetest werd door al hun medeleerlingen.

Bij Private Passion Public Duty focusten ze zich op het toeleiden naar de tentoonstelling en dit reeds van in de inkomhal. Met een **interactieve installatie** werd je als bezoeker geprikkeld om objecten in beweging te zetten die verwezen naar kunstwerken in de expo. Gedurende de kerstvakantie was deze installatie in werking in het museum.

Voor de tentoonstelling Tarek Atoui *the Shore / a place I'd like to be* werkte S.M.A.K. samen met **Doof Vlaanderen** om de ervaring van de dovengemeenschap te verbeteren. Een introductievideo in gebarentaal werd aan de ingang van de tentoonstelling beschikbaar gemaakt via een videoscherm en er werden rondleidingen op maat in Vlaamse Gebarentaal aangeboden.

In mei was het Gentse ontmoetingshuis **Villa Voortman te gast** in Zaal 1 van S.M.A.K. als een ruimte voor dialoog en participatie. De Voortmannen deelden hun expertise in meerdere activiteiten: Filocafé met Pete Tomlinson, Slow Art met Joke Lootens, schrijfatelier met Dirk Pauwels, een toonmoment met eigen werk en een rondleiding met S.M.A.K. gids Katrien De Tremmerie. Villa Voortman is een ontmoetingshuis voor individuen die kampen met een dubbeldiagnose, vaak samengesteld uit psychosegevoeligheid en verslavingsproblematiek. Deze gemeenschap, beter bekend als 'bezoekers', ondervindt doorgaans hindernissen bij hun integratie in de samenleving en wordt vaak geconfronteerd met stigmatisering. Het doel was om de verbinding tussen Villa Voortman, het S.M.A.K. en het bredere publiek te bevorderen in het streven naar de-stigmatisering.

Tijdens de zomermaanden waren de **Schatten van Vlieg** terug! Ook dit jaar kon je met het gezin in het museum op zoek naar de 'smakelijkste' schatten. Om de code voor de schat te vinden moest je de vijf kunstmaken ontdekken: kleur, vorm, materiaal, idee en gevoel. In *Private Passion X Public Duty* ontdekte je wat de smaak was van Jan Hoet, de eerste directeur van S.M.A.K., en van verzamelaarskoppel Roger en Hilda Matthys-Colle. In *the Shore / a place I'd like to be*? dook je samen met je kleine avonturiers in het geluidsbad van Tarek Atoui. Vanaf oktober veranderde Joris Van de Moortel een museumzaal in een kerk met zijn tentoonstelling 'HELL ON EARTH, in search of PUR, NUR and FUR'. In de herfstvakantie ontdekten bezoekers samen met hun kinderen de nieuwe ontdekkingstocht in de magische wereld van Joris Van de Moortel; vol muziek, een schip en dwaze figuren. Met de speciale kaart in de hand ging je op zoek naar de weg tijdens je reis door de 'HELL ON EARTH'. Onderweg stonden je zes verschillende uitdagingen te wachten. Alleen dan bereikte je de toekomst.

Vanaf juni introduceerde S.M.A.K. de '**Do-It-Yourself installatie**' als onderdeel van de tentoonstelling 'Là' van Sirah Foighel Brutmann & Eitan Efrat, ontworpen door J.E.F. jeugdfilmfestival. Nadat je de tentoonstelling Là hebt bezocht, nodigt de installatie Do-It-Yourself je uit om zelf aan de slag te gaan. Je ontdekte wat er bijzonder is aan een woestijnplant en maakte je eigen landschap door met de foto's te schuiven. Aan de andere kant doet iemand net hetzelfde. Zo heb je zonder woorden een gesprek.

Kinderen vanaf 5 jaar ontdekten met de **S.M.A.K. BINGO** op een speelse en verrassende manier de collectietentoonstellingen PRESENTS en Together. Op iedere Bingokaart vond je verschillende tekeningen die gemaakt werden door de leerlingen van De Vlieger, onze S.M.A.K. Ambassadeurs. Elke afbeelding toont een detail van een kunstwerk uit de verschillende tentoonstellingen. Wie als eerste drie op een rij heeft mag voor één keertje luidkeels de kreet van de winnaar roepen in het museum! BINGO!

Ook in 2024 zette S.M.A.K. verder in op de **toegankelijkheid voor blinden en slechtzienden** door op regelmatige basis rondleidingen op maat te organiseren. Deze rondleidingen behoren inmiddels tot het reguliere aanbod.

De samenwerking met Bie Hinnekint werd verder gezet in de vorm van het aanbod **Demo Memo** voor mensen met dementie en hun mantelzorgers. Onder begeleiding van kunstenaar Bie Hinnekint en muzikant 'Johan' ontstaat een verbindende interactie tussen mensen met dementie en hun mantelzorgers. Het blijft verrassend hoe zeer uiteenlopende kunstvormen de herinnering bij mensen met dementie prikkelt waardoor connectie plots weer even mogelijk wordt.

Bij de tentoonstelling 'Private Passion x Public Duty' werden bezoekers uitgenodigd om op **audiowandeling** te gaan met curator Sam Steverlynck en museumdirecteur Philippe Van Cauteren. Na het scannen van een QR code werd de collectietentoonstelling 'Private Passion x Public Duty' uiteengezet op een bevattelijke en toegankelijke manier. Met de audiogids kregen bezoekers een inkijk in de geschiedenis van S.M.A.K. en haar collectie. Tussen de toelichting bij de werken werden minder gekende anekdotes en verhalen van achter de schermen gelost; zoals bijv. welke kunstenaars het ooit te bont maakten bij hun bezoek aan het verzamelaarskoppel Matthys-Colle.

© S.M.A.K

In het najaar van 2024 introduceerde S.M.A.K. een vervolg op het Imaginair museum: '**De Smakrovers**'. De Smakrovers is een nieuw, spannend luisterverhaal over twee tieners: Farida en Bent. 's Nachts sluipen ze stiekem het museumdepot binnen om selfies te maken met kunstwerken. Tijdens Kunstendag voor Kinderen kon je in de voetsporen van Farida en Bent stappen en zelf op avontuur gaan in een unieke luisterkist. Doorlopend kon ons jongste publiek de eerste twee afleveringen in avant-premiere komen beluisteren. Achteraf werden deelnemers uitgedaagd om zelf mee te doen aan de selfie-challenge!

Het ontwerp van een **universeel bemiddelingsinstrument** werd goedgekeurd in december 2024. S.M.A.K. streeft ernaar hedendaagse kunst maximaal toegankelijk te maken voor zowel een kunstwetenschappelijk publiek als de leek. Niet iedereen is vertrouwd met de manier waarop je hedendaagse kunst kan 'lezen'. Om hieraan tegemoet te komen wil S.M.A.K. verschillende manieren aanbieden die bezoekers helpen bij het ontdekken van tentoonstellingen. Voor de ervaren kunstliefhebber zijn er intro teksten en publicaties die extra verdieping bieden. Tegelijkertijd beseffen we dat het aanbieden van alleen teksten voor sommige bezoekers een drempel vormt. Voor een

jong publiek ontbreekt de mogelijkheid om te interageren en is een bezoek te passief. Aangepaste bemiddeling kan een verschil maken. Met het ontwerp van een nieuw universeel bemiddelinginstrument nodigen we bezoekers uit om op een eenvoudige en actieve manier met elkaar in gesprek te gaan over de kunstwerken. In plaats van bezoekers het gevoel te geven uitgesloten te worden omwille van een gebrek aan voorkennis, creëren we een gebaar van inclusiviteit. Impliciet is het een teken dat iedereen welkom is om op je eigen manier van kunst genieten.

Vanaf september 2024 neemt S.M.A.K. je op de website mee **achter de schermen**. Langs de website wil S.M.A.K. tonen dat een museum zoveel meer doet dan alleen tentoonstellen. En dat willen we tonen en laten beleven met een blik achter de schermen. In een reportage ontdek je hoe het werk 'Multiplier les sens' van Englebert van Anderlecht en Jean Dyréau geconserveerd wordt of het kunstwerk "Schwarzer Elefant" (1999) van kunstenaar Carsten Höller dat liefdevol verzorging krijgt. Je ontdekt de expertise van conservatoren om de conditie van elk kunstwerk te controleren voordat het tentoongesteld wordt in de nieuwe tentoonstelling **Uit de Collectie: Together - Collaborative Art Practices**.

De verhalen achter de collectie en hoe de collectie groeit worden op bevattelijke manier toegelicht. Er zijn twee manieren waarop de collectie van een museum aangroeit: het museum koopt kunst aan; of het ontvangt schenkingen uit binnen- of buitenland. S.M.A.K. kan de afgelopen jaren rekenen op de generositeit van gulle schenkers om zijn collectie uit te breiden. Naast een ongelooflijke steun voor de groei van de collectie, drukken private schenkingen ook waardering uit naar het gevoerde beleid, en ondersteunen ze de toekomst van het museum. Dit verhaal brengen we op de site in in nieuwsbrieven

Op 17 augustus 2024 ontving S.M.A.K. Radio 1 en werden luisteraars uitgenodigd om **Culture Club** te beleven vanop de eerste rij. Tijdens de radiouitzending gingen Philippe Van Cauteren en Bruno Matthys in gesprek over **Private Passion Public Duty** en curatoren Thibaut Verhoeven en Jeroen Staes praatten over **Together**. Interviewer van dienst was Michaël De Cock. De live muziek werd gebracht door Portland. Op vrijdag 25 oktober 2024 ontving Bent Van Looy met Culture Club een reeks gasten waaronder kunstenaar Joris Van de Moortel. De uitzending werd rechtstreeks verzorgd voor een live publiek vanuit de museumzalen van **Joris Van de Moortel's HELL ON EARTH, in search of PUR, NUR and FUR**.

OD 3.4. S.M.A.K. organiseert vormingsmomenten voor de medewerkers rond inclusie en inclusieve communicatie om verder te evolueren naar een inclusieve organisatie voor medewerker en bezoeker.

In 2024 ging veel aandacht naar het werken aan cohesie en samenwerking binnen S.M.A.K., met het intensifiëren van opleidingstrajecten rond leidinggeven en feedback geven voor de stafleden (zie ook verder onder SD6). De medewerkers werden intensief bevraagd en betrokken bij het Welzijnsplan en het herdenken van de organisatiestructuren. Vanaf 2025 plannen we specifieke vormingsmomenten in om te werken rond inclusie en inclusieve communicatie.

OD 3.5. S.M.A.K. heeft nadrukkelijk aandacht voor duurzaamheid door circulair gebruik van materialen en het uitbouwen van een netwerk rond duurzaamheid met relevante partners.

Circulaire Economie

Het S.M.A.K. zet in op duurzaamheid door gebruikte materialen opnieuw in omloop te brengen binnen een circulaire economie. Dit initiatief opgestart in het najaar van 2024 draagt bij aan een efficiënter gebruik van middelen en een verminderde ecologische voetafdruk. De verdere uitwerking van deze werf waarbij onder meer gezocht zal worden naar lokale partners staat gepland voor het najaar van 2025.

Duurzaam Verlichtingsbeleid

In het kader van energie-efficiëntie is een relightingactie uitgevoerd, waarbij grote delen van het gebouw zijn uitgerust met LED-verlichting ter vervanging van de minder energiezuinige TL-lampen. Daarnaast worden de halogeenspots in de tentoonstellingsruimtes, vanwege de hoge kostprijs, stapsgewijs vervangen door LED-alternatieven.

Strategische doelstelling 4. S.M.A.K. neemt de volgende stappen naar een doorgedreven digitalisering doorheen de hele werking van het museum

Operationele doestellingen

OD 4.1. S.M.A.K. realiseert de eerste bouwstenen van een volwaardig publicatieplatform door onder andere de opzet van een integratielaag tussen website en collectieregistratiesysteem, de migratie naar een nieuw collectieregistratiesysteem en de uitbouw van een uitgebreide collectie- en tentoonstellingswebsite.

Het SMAK en het MSK werken sinds december 2024 met een gedeelde digitale strategie. Deze strategie is in 2024 al in gesprek geweest met diverse (externe) partners om zicht te krijgen op de bestaande mogelijkheden van een ecosysteem (waarbij er een integratielaag/datahub/LDES wordt gebruikt als connectie tussen website en registratiesysteem) en de verdere ontwikkelingen hiervan, met name binnen het CoGent traject en de diverse trajecten binnen meemoo (datahub Zetcom ikv MuseumPlus, knowledge graph, datahub VKC). Binnen al deze trajecten is er nog veel onzekerheid over de verdere opvolging, hopelijk brengt 2025 meer duidelijkheid.

Veel zal ook afhangen van de (nog uit te werken) stedelijke doelstellingen en meerjarenplan/budget op het gebied van digitale werking en erfgoedwerking. De digitale strategie van het MSK en SMAK was daarom betrokken bij de roadmap die door District09 met de Gentse stedelijke departementen werd/wordt uitgewerkt, en die uiteindelijk overhandigd zal worden aan de betrokkenen schepenen.

Er waren ook gesprekken in 2024 met het Archief Gent, om meer zicht te krijgen over de timing van Sharepoint als DMS, omdat dit mogelijk een (gedeeltelijk) antwoord kan zijn op een DMS ('publicatieplatform') waarbij gezamenlijk teksten schrijven, editen en publiceren beter opgevolgd kan worden. De migratie naar SPO is voor de Gentse musea ingepland voor (ten vroegste) Q4 2026.

Daarnaast zijn er in 2024 diverse gesprekken geweest met meemoo, individueel en met de andere Gentse musea, om de timing en fases van het migratietraject naar MuseumPlus in kaart te brengen. Meemoo is zelf nog zoekende naar deze timing en fasering, en vanuit de Gentse musea en het Lerend Netwerk is/wordt daarom herhaaldelijk gevraagd om meer in te zetten op communicatie met de sector hierover.

Binnen de werking van het SMAK (één halftijdse collectieregistrator) wordt gekeken of en wat de mogelijkheden zijn voor opschonen van de data, waar dit relevant/nodig is voor de migratie.

De uitbouw van een uitgebreide collectiewebsite wordt in de loop van 2025 verder bekeken.

OD 4.2. S.M.A.K. zet volop in op de verdere digitalisering van de administratieve en museale processen door onder andere een online planningstool en een stock- en inventarisbeheersysteem, en het verdiepen van de collectieregistratie en digitalisering van de mediabibliotheek.

De digitale strategie van het SMAK is in 2024 begonnen met een analyse van noden en wensen voor administratieve en museale processen. Deze analyse zal verder lopen in 2025 en moet uiteindelijk een antwoord geven op de vraag of een digitale toepassing inderdaad de gewenste oplossing is, aangezien dit vaak ook een andere manier van werken zal inhouden.

De nood aan een online planningstool staat buiten kijf. Dit is opgenomen in een nota die in de zomer van 2024 aan District09 is overhandigd, en ook besproken is geweest met de CDO van D09 in december 2024. Deze nota gaf een overzicht van alle digitale toepassingen die in gebruik zijn bij de musea, maar waarvoor er meer ondersteuning en transparantie over budgetten nodig is vanuit D09. De reorganisatie van D09 die in het voorjaar van 2025 zijn definitieve vorm zou moeten krijgen, biedt hopelijk een gedeeltelijk antwoord op de vragen in de nota.

De nood aan een planningstool wordt onderschreven door D09, maar er wordt aangeraden om eerst te kijken naar de bestaande mogelijkheden binnen O365, en dan naar andere pakketten die reeds in de Stad Gent in gebruik zijn. Bij dit laatste is D09 bereid om te ondersteunen, maar gezien de bewarende maatregelen is het niet duidelijk of dit als prioritair wordt gezien.

In 2024 is er systematisch verder gewerkt aan het verdiepen van de collectie-registratie en de digitalisering van de mediabibliotheek. Er ontbreekt echter een algemeen 'plan van aanpak'. In 2025 wordt er daarom een collectieplan en een registratieplan uitgewerkt, dat rekening houdt met de werklast voor het collectieteam iktv tentoonstellingen en events, maar daarnaast toch ook een lange termijn planning voorziet voor collectiebeheer-, -behoud en -registratie.

OD 4.3. S.M.A.K. verduurzaamt en verbreedt de digitale kennis binnen de organisatie door onder andere kenniswervende initiatieven en digitale leerprogramma's op te zetten en het opzetten van een knowledge based platform, gericht op samenwerking rond digitale transformatie met andere musea uit de AGB.

De digitale strateeg nam in 2024 deel aan de vaste tweewekelijkse overlegmomenten met de andere digitale strategen van de Gentse musea, maar ook daarnaast waren er veel andere momenten waarop kennis werd uitgewisseld. Ook de driemaandelijke Lerend Netwerkmomenten binnen Gent waren zeer interessant om meer te vernemen over nieuwe ontwikkelingen.

In 2025 wil de strateeg in kaart brengen op welke domeinen er vooral nood is aan leerprogramma's en opleidingen, en deze geleidelijk aan inplannen, ook ism de AGB Kunsten en Design, en AGB Erfgoed, en de Stad Gent.

Strategische doelstelling 5. S.M.A.K. neemt verder stappen in functie van de realisatie van het nieuwe museumgebouw

OD 5.1. S.M.A.K. ontwikkelt bestaande partnerschappen en netwerken en realiseert bouwstenen voor integraal sitebeheer van de museum- en recreatie-site van het Citadelpark.

In 2024 was er frequent overleg tussen S.M.A.K. en de andere actoren in of betrokken bij het Citadelpark.

Eerst en vooral waren er frequente contacten tussen de verschillende actoren gelegen in het park, met name S.M.A.K., MSK, ICC en GUM + Plantentuin. Er waren meerdere overlegmomenten om te komen tot een voorstel van samenwerkingsnota tussen de verschillende actoren, met volgende aspiraties: het realiseren van een overkoepelende activiteitenkalender en website (voortbouwend op de website parkcentraal.gent), werken aan een duidelijker positionering van het Citadelpark als cluster voor tal van culturele en vrijetijdsactiviteiten, het verbeteren van de wayfinding in het park en komen tot een meer overkoepelend sitebeheer. Met het MSK is er ook sowieso regelmatig overleg gezien de gezamenlijke strategische doelstelling in ons beleidsplan (zie verder SD7).

Daarnaast waren er ook frequente overlegmomenten met alle (externe) stakeholders van het Citadelpark. Met de Citadelpark+ werkgroep (de actoren van het park aangevuld met de verschillende stadsdiensten die een link hebben met het

park: Projectbureau Ruimte / herwaardering Citadelpark, stedenbouw, Groendienst, Beleidsparticipatie, GentSpoort, dienst FM) werden verschillende trajecten gelopen in 2024. Er waren meerdere afstemmingskamers om op co-creatieve manier, samen met studie bureau Endeavour en architectenbureau 51N4E, te komen tot een overkoepelend beheermodel voor het Citadelpark. De oplevering van deze studie is voorzien voor midden 2025. Er waren ook specifiekere, thematische brainstormsessies, o.a. over looplijnen in het park en over aanwezige en gewenste toekomstige horecafaciliteiten in het park.

Ook in 2025 worden deze overlegmomenten verdergezet. Deze momenten zorgen voor een duidelijk beeld op alle lopende en toekomstige initiatieven gelinkt aan het Citadelpark. Op die manier zijn alle spelers geïnformeerd en wordt ook over de departementale muren heen samengewerkt, niet onbelangrijk in dit soort complexe dossiers!

OD 5.2. S.M.A.K. verkent nieuwe mogelijkheden voor de zakelijke organisatie en doet breed onderzoek naar de toekomstige financieringsmogelijkheden van het nieuwe museumgebouw.

Tussen juni en december 2024 liep S.M.A.K. een intensief traject met IDEA Consult voor de opmaak van een exploitatiestrategie en businessplan voor een nieuw S.M.A.K. Hierbij werd in het bijzonder gekeken naar optimalisatiemogelijkheden met financiële weerslag: hoe kunnen extra inkomsten worden gegenereerd (subsidies, eigen inkomsten, ...)? Hoe kostenbesparend werken door meer in te zetten op partnerschappen, efficiëntieverhoging, kostendeling? Welke personeelsinzet is nodig om de ambities voor een grotere museumwerking zo goed mogelijk waar te maken? Het rapport van IDEA bevat tal van aanbevelingen en een praktisch rekenmodel waarbij diverse parameters zoals aantal tentoonstellingen, ticketprijzen, aantal bezoekers, grootte van de campagnes... kunnen worden ingebracht. Deze studie geeft S.M.A.K. de nodige handvaten en kritische analyse om op een correcte en realistische manier een grotere werking in de toekomst vorm te geven. Het geeft ook duidelijkheid over de financieringsnoden bij een grotere S.M.A.K. werking.

Eind december werd ook de ontwikkelingsvisie van de architecten voor het nieuwe museumgebouw (noAarchitecten en David Kohn) opgeleverd. Deze nota biedt een heldere analyse van de urgentie van een nieuw gebouw en schetst hoe een S.M.A.K. anno 2030 eruit kan zien, vanuit waarden zoals duurzaamheid en verbondenheid.

In 2025 zullen beide nota's (van IDEA en de architecten) worden bezorgd aan de bevoegde Gentse schepenen en de Vlaamse overheid.

OD 5.3. S.M.A.K. werkt verder aan de realisatie van een nieuw museumgebouw door het uitvoeren van impactstudies en het ontwikkelen van een eigen-tijdse vriendenorganisatie samen met de Vrienden van het S.M.A.K.

Brainstorm met buurtbewoners en parkgebruikers, 2024

Met de buurtbewoners van het park waren er twee klankbordgroepen waar een stand van zaken werd gegeven van de verschillende lopende en toekomstige projecten in het park. Gedurende het weekend van 22 en 23 juni werd specifiek gefocust op het S.M.A.K. In het park werden enkele visualisaties van het nieuwe museumgebouw getoond en kon wie dit wenste rechtstreeks feedback geven aan de projectverantwoordelijken die aanwezig waren of hun commentaren nalaten op een speciaal hiervoor voorziene webpagina. In het S.M.A.K. werd dieper ingegaan op de plannen met een focusgroep van een twintigtal buurtbewoners en geïnteresseerden.

Om in beeld te brengen hoe bepaalde bezoekersgroepen gebruik maken van het huidige museumgebouw en wat hun wensen zijn voor het museum van de toekomst organiseerden we drie verschillende momenten waarbij we kwalitatief onderzoek deden naar deze vragen via een workshop methodiek. Tegelijkertijd werden reacties en feedback verzameld over het museumontwerp van NoAarchitecten en David Kohn. De afdeling publiekswerking werkte hiervoor met leiding en leden van kunstjeugdbeweging Bazart, de ambassadeurs en de Senioren leerlingen LIGO (centrum voor Basiseducatie). Deze input werd gedocumenteerd en gedeeld met de architecten.

In 2024 liepen verschillende verkennende gesprekken tussen S.M.A.K. en de Vrienden van het S.M.A.K. om te bekijken op welke manieren we anders of beter kunnen samenwerken, mandaten kunnen verhelderen en de Vriendenwerking voldoende future proof maken. Een afsprakennota en actieplan van de Vrienden is voorzien tegen voorjaar 2025.

Zicht op nieuwe S.M.A.K. HAL
© noAarchitecten, David Kohn Architects, i.s.m. Asli Cicek

Zicht op nieuwe S.M.A.K. Collectiehuis
© noAarchitecten, David Kohn Architects, i.s.m. Asli Cicek

Strategische doelstelling 6.

S.M.A.K. evalueert en herdenkt de organisatie van het museum in functie van een werkbare, zorgzame, diverse en performante organisatie

Operationele doestellingen

OD 6.1. S.M.A.K. evalueert en herdenkt de bestaande organisatiestructuur met aandacht voor iedereen die rechtstreeks bijdraagt aan de werking van het museum, en voert de nodige aanpassingen en veranderingen door.

Eind 2023 werd aan het consultancybureau ARCH de opdracht gegeven om een kritische doorlichting te maken van het bestaande organisatiemodel van S.M.A.K. en aanbevelingen te doen naar een meer *future proof* model, dit met de evolutie naar een groter museum in het achterhoofd.

Na een uitgebreide reeks interviews met 25 medewerkers van S.M.A.K. presenteerde ARCH in februari een grondige analyse van de huidige S.M.A.K. werking. Hierbij werden verschillende pijnpunten blootgelegd rond strategievorming, aansturingslijnen en verantwoordelijkheden, rollen en mandaten, overlegstructuren, feedbackcultuur, organisatiemodel...

Tussen februari en juni 2024 werd een traject uitgerold, begeleid door ARCH, om te komen tot een beter, performanter en werkbaarder organisatiemodel. In een eerste fase (maart) werd gewerkt rond de missie van het museum: wie of wat wil S.M.A.K. zijn en voor wie? Gedurende drie intensieve halve dagen werden deze strategische vragen met de stafleden besproken. Op basis van de inhoud van het meerjarenbeleidsplan werd de volgende strategische basismissie van het museum vastgeklikt, namelijk: het S.M.A.K. wil een museum zijn dat als missie heeft hedendaagse kunst maximaal toegankelijk te maken. In dit toegankelijk maken van hedendaagse kunst wil S.M.A.K. een echte referentie worden. Vanuit die basismissie en kijkend naar sterktes en stakeholders, werden "bouwstenen" gedefinieerd, cruciale componenten in de S.M.A.K. werking om de basismissie te realiseren, zoals "presenteren", "publieksbemiddeling", "collectie" of "ondersteunende diensten". In een tweede fase (april-mei) werden elk van deze bouwstenen verder gedefinieerd samen met alle museummedewerkers: wat zijn de kerntaken, wie is verantwoordelijk waarvoor (RASCI oefening), hoe verhouden de bouwstenen zich tegenover elkaar (transversaliteit)? Om zoveel mogelijk verschillende stemmen te horen, werden deze werksessies georganiseerd met medewerkers uit verschillende teams samen. Bedoeling was ook om een doorkijk te maken naar een nieuw en groter museum. In een laatste fase (juni) werden alle elementen terug verzameld op de staf op basis waarvan een voorstel werd gedaan voor een aangepast organisatiemodel.

Aangezien het hier nog steeds ging over een vrij high level organisatiemodel, werd dit model na de zomer verder geconcretiseerd, opnieuw in overleg met de verschillende teams. Voor de volledige implementatie van de nieuwe organisatiestructuur kon S.M.A.K. vanaf september rekenen op de hulp van Irmine Vermandere (vanuit de mobiele ploeg). Irmine blijft nog tot juni 2025 als change manager binnen S.M.A.K. Goedkeuring voor het nieuwe organigram is voorzien voor eind maart 2025. Daarna volgen nog enkele maanden voor de concrete implementatie van het nieuwe organisatiemodel.

OD 6.2. S.M.A.K. realiseert een duurzame en zorgzame werkplek voor de organisatie door meer in te zetten op opleidingen en samenwerking, en zich te engageren voor een divers en toegankelijk personeels- en vrijwilligersbeleid binnen de contouren van de Stad Gent.

Actieplan Welzijn

2024 was op zijn minst een bewogen jaar voor S.M.A.K. op vlak van personeel en welzijn. Vanuit het personeel was er de heel duidelijke vraag om de S.M.A.K. werking aan een kritische analyse te onderwerpen. Hoe worden beslissingen genomen? Hoe wordt omgegaan met werkdruk? Hoe creëren we een veilige werkomgeving? Hoe geven we feedback? Hoe zorgen we dat iedereen zich achter gemeenschappelijke doelstellingen kan scharen? Hoe komen we tot een performantere stafwerking? Als grondstof voor deze analyse konden we beroep doen op de resultaten van de Welzijnsenquête door de Stad Gent en interviews met meer dan 40 medewerkers door Mensura.

De risicoanalyse door Mensura leidde tot een actieplan, voorgesteld aan de Raad van Bestuur op 17/6, met 17 collectieve aanbevelingen, met acties op niveau van het museum, het directieteam en de Raad van Bestuur. In deze acties zit ook het versterken van de organisatorische fundamenteën van S.M.A.K., waarmee de link gemaakt wordt met het nieuwe organisatie-model, zie OD 6.1. Het actieplan wordt tweemaal opeenvolgend opgevolgd door een stuurgroep, bestaande uit de zakelijk directeur van het AGB, de change manager en zakelijk coördinator van S.M.A.K., het departementshoofd cultuur en een vertegenwoordiger van ARCH en het kabinet van de Schepen van Cultuur. Er wordt ook frequent teruggekoppeld aan de Raad van Bestuur en vakbonden over de vorderingen van het plan.

In relatie tot dit actieplan werden in 2024 ook diverse stappen gezet met de stafleden. Zo waren er van februari tot april vier halve dagsessies met Sarah Stevens van Key Consult waarbij gewerkt werd op meer verbinding binnen de staf en een meer performante stafwerking. Daarnaast werd de algemeen directeur ook apart gecoacht hierop.

De stafleden volgden ook meerdere opleidingen in 2024. Er waren zowel collectieve opleidingen met de voltallige staf (halve dag rond leidinggevende rollen, één dag rond omgaan met veranderingen en weerstand en drie halve dagen waarbij een stafcharter werd opgesteld) als individuele trajecten (meerdagse opleiding rond leidinggeven, feedbackcultuur, voeren van moeilijke gesprekken... en een apart coachingstraject van 10 sessies voor de algemeen directeur).

Eén van de belangrijke acties in het actieplan welzijn is het verbeteren van de interne communicatie. Hiervoor werd eind 2024 een werkgroep samengesteld met medewerkers uit de verschillende teams om te bekijken welke informatie belangrijk is om te delen binnen het museum en op welke manier dit zo gericht mogelijk kan gebeuren. De implementatie van deze acties is voorzien voorjaar 2025.

In 2024 werd ook het 'feestcomité' opgericht, samengesteld eveneens met medewerkers uit de verschillende teams. Het feestcomité stond in voor de organisatie van de personeelsdag op 17 juni, met bezoek aan het Kasteel van Gaasbeek, een wandeling, een proeverij bij een lokale bierbrouwer en een afsluitende barbecue in S.M.A.K. Ze organiseerden ook de winterdrink op 19 december. Voor 2025 staan al meerdere seizoenswandelingen in het Citadelpark gepland.

Personeelsbezetting

In 2024 kende S.M.A.K. heel wat personeelsswissels, maar werden de teams ook opnieuw aangevuld tot op quasi volledige sterkte (vooral binnen het productie- en communicatieteam was er grote nood aan versterking).

Zes personen besloten de organisatie te verlaten in 2024: Camille Reynders (digitaal strateeg), Frances Berry (restaurator), Christoph Neerman (depotbeheerder), Tashina De Ketele (FM manager), Rachid Einuan (erfgoedbewaker) en Simon Everaert (productiemedewerker). Daarnaast verlieten nog 5 personen S.M.A.K. wegens einde contract: Doris Rogiers (boekhouder, met pensioen), Justine Boutens (communicatiemedewerker, tijdelijke versterking), Karima Boudou (artist in residence, afgelopen tijdelijk contract), Dave Derycke (vervangingscontract), Anna Van Passel (afgelopen tijdelijk contract).

Daartegenover stonden negen nieuwe aanwervingen: Kariné Hakobyan (boekhouder), Charlie Moorhouse (depotbeheerder), Christophe Claeys (productiemedewerker), Lieven Declercq (facility manager en eventondersteuning), Quinten Sintubin (erfgoedbewaker), Fran Bombeke (verantwoordelijke PR en communicatie), Arno Major (content redacteur), Pieter Van der Gheynst (zakelijk coördinator) en Robby Timmermans (hoofd productie en facility).

Er werd twee keer beroep gedaan op de Mobiele Ploeg van Stad Gent. Neelke De Gendt verzorgde de boekhouding in de periode tussen het vertrek van Doris Rogiers en de aankomst van Kariné Hakobyan, van juni tot september 2024. Vanaf september 2024 (in principe tot juni 2025) kwam Irmeline Vermandere in dienst ter ondersteuning van het lopende transitietraject en actieplan Welzijn.

Vrijwilligers en stagiairs

S.M.A.K. werkt al jaren samen met vrijwilligers en stagiaires die noodzakelijke ondersteuning bieden bij de verschillende teams en activiteiten.

Binnen het publieksteam wordt frequent beroep gedaan op vrijwilligers. In 2024 kon S.M.A.K. rekenen op 33 vrijwilligers, waarvan 9 via Refu-interim, met wie we sinds 2024 samenwerken. Refu interim biedt vrijwilligerswerk aan aan mensen die nieuw zijn in België. Voor nieuwkomers is het een leuke, snelle en flexibele manier om een nieuwe lokale context te ontdekken, mensen te leren kennen en Nederlands te oefenen. Voor

Pin-up N. 259, 2019, Anton Henning
© Dirk Pauwels
Geschonken aan S.M.A.K. in 2024.

S.M.A.K. zorgt het voor een diversifiëring van de vrijwilligers en dus een betere afspiegeling van de superdiverse maatschappij waarin we leven.

Jaarlijks wordt ook samengewerkt met stagiaires. Binnen het collectieteam waren er 2 stagiaires (zie hierboven OD 1.4.) Binnen het artistiek team was er een stagiair van Curatorial Studies: Emidio Ranieri Tomeo. Hij werkte 20 dagen tussen 13 maart en 25 augustus 2024 en hielp bij de expo Tarek Atoui en deed voorbereidend redactiewerk voor de expo Painting after Painting. Vanuit het publieksteam wordt extra ingezet op het samenwerken met stagiaires uit educatieve en sociale opleidingen. Dit om de vinger aan de pols te houden op het gebied van ontwikkelingen in deze sector. In 2024 waren er drie bachelor studenten als stagiaire aan de slag in het team. Een derde bachelor Sociaal werk van Hogent, een tweede en derde bachelor Kunst en cultuurbeoordeling KDG Antwerpen. Via de pas opgerichte afdeling Samenlevingsdiens in Gent ging er een jonge schoolverlater aan de slag om het team praktisch te ondersteunen.

OD 6.3. S.M.A.K. diversifieert de aanvullende financiering en de eigen inkomsten in een duurzame financieringsmix aan de hand van een long term strategisch plan.

In afwachting van de aanwerving van een fulltime fondsenwerver en relatiebeheerder (aanwerving voorzien in de loop van 2025), werd in 2024 een freelance fondsenwerver ingeschakeld, Inge De Pauw, die tussen april en november, gedurende 1 dag per week op zoek ging naar sponsoring in het kader van de grote schildertentoonstelling Painting after Painting voorjaar 2025. Ze slaagde erin een mooi partnership te consolideren met Belfius voor 100.000 euro, waarvan een deel ook structurele financiering op drie jaar. Voor de expo Painting after Painting kan S.M.A.K. ook rekenen op 25.000 euro extra sponsoring van Fondation Willame, die het museum daarnaast ook voor 25.000 euro structureel ondersteunt.

In 2024 kon het museum opnieuw rekenen op de structurele steun van Square Group (25.000 euro) en Fondation Willame. Met Jan De Nul wordt nog een afspraak gemaakt voor het verderzetten van hun structurele steun van 25.000 euro.

Projectsubsidies waren er van Porticus voor het S.M.A.K. Beweegt programma (100.000 euro verspreid over 2023 en 2024), van de Alliance Française (4.000 euro voor de tentoonstelling met Tarek Atoui) en van de Nationale Loterij (40.000 euro voor de tentoonstelling Jan Van Imschoot en 35.000 euro voor Painting after Painting in 2025).

In 2024 bleef S.M.A.K. lid van Testament.be en werd het nieuw lid van VOKA. Het lidmaatschap van VOKA biedt mooie opportuniteiten om meer contacten te leggen binnen de brede bedrijfs- en creatieve sector. Met het oog op een groter museum en nieuwe financieringsnaden is een betere kennis van en betrokkenheid bij ondernemers een absolute must.

Tot slot werden in 2024 de fundamenteen gelegd voor het heropstarten van een evenementenwerking binnen S.M.A.K. met zaalverhuur en privé nocturnes. Hiervoor werd 1 VTE vrijgemaakt vanaf 2025 voor het coördineren en ondersteunen bij events.

OD. 6.4. Het zakelijke team van het AGB versterkt en ondersteunt het zakelijk management van het S.M.A.K. zodat het S.M.A.K. zich maximaal kan focussen op het uitvoeren van zijn kerntaken.

Beleids- en beheercyclus

- 2024 kende slechts één grondige budgetronde en dat was een budgetwijziging goedgekeurd in juni. Hierbij werden zowel de personeel- als werkmiddelen aan de doelstellingen en activiteiten gekoppeld van de nieuw in werking getreden subsidie- overeenkomsten met de Vlaamse Overheid. De verhoging van de subsidies van de Vlaamse Overheid zorgde voor een toename van digitale profielen, collectie- registratoren en publieksmedewerkers in onze musea.
- Het zakelijk team zal vanaf 2025 instaan voor de volledige operationele boekhouding. Ter voorbereiding hiervan hebben de zakelijke coördinatoren en medewerkers in de musea toegang gekregen tot SAP, waardoor ze rechtstreekse toegang hebben tot de financiële gegevens van hun museum en daar ook rechtstreekse boekingen kunnen in verwerken.

- Het zakelijk team volgde de uitvoering van de investeringsenveloppe voor de musea op. Het betreft in hoofdzaak infrastructuurdossiers gelinkt aan elk museum afzonderlijk, waar de ontwerpfase van Huis van Alijn en het uitvoeringsdossier van Design Museum de grootste aandacht kregen.
- Het zakelijk team gaf uitvoering aan het aanbevelingsrapport van Audit Vlaanderen (voor AGB Kunsten en Design). Er werd een organisatiebeheerssysteem genaamd BRO in gebruik genomen voor de planning en evaluatie van de strategische en operationele doelstellingen. Ook werd een Power BI integratie voorzien voor de analyse van indicatoren en risico's.
- De besluitvorming op niveau van het gezamenlijk directieteam wordt sinds 2023 tweeledig georganiseerd. Een strategisch en een operationeel directieteam, die beiden maandelijks bijeenkomen. Dit zal ook het dagelijks bestuur zijn in het ééngemaakte AGB.
- In de eengemaakte AGB kan er slechts één interne bewakingsdienst zijn: om dit transitieproces goed te begeleiden, heeft het directieteam een externe partner bij de hand genomen, die ook parallel werksessies met de strategisch leidinggevenden organiseert.
- In september 2023 is een uitgebreide welzijnsenquête afgenomen in de organisatie. In 2024 zijn binnen het overkoepelend jaaractieplan museumspecifieke actieplannen opgesteld, die nauwgezet en stapsgewijs worden uitgevoerd. De interne transparantie werd verhoogd door o.a. de verslagen van het directieteam op het intranet te plaatsen en actief aan de Raad van bestuur over te maken. Naast museumspecifieke nieuwsbrieven voor het personeel, worden ook algemene personeelsupdates verstuurd, met als doel de kennis over processen en handleidingen actief te verspreiden en deze op het intranet te borgen.
- Er werd op basis van de risicoprofielfiches een opleidingsmatrix opgesteld voor de verschillende functies binnen de musea. Hierdoor heeft er een grote inhaalbeweging plaatsgevonden om het attest 'Veilig werken op hoogte' te bekomen, alsook 'Monteur en gebruiker rolstelling'.

OD 6.5. Het zakelijke team van het AGB coördineert de gezamenlijke werking en ondersteunt en trekt projecten die een antwoord bieden op de gezamenlijke noden van de musea binnen het AGB, met het oog op een samenwerking en efficiëntiewinst. Het gaat hierbij onder meer over depotbeheer en veiligheidsbeleid, de uitrol van gezamenlijke (digitale) projecten zoals CRM, en de organisatie van gegidste rondleidingen.

Gegidste rondleidingen

- Sinds de zomer is de webshop voor online groepsbezoeken bij alle musea in drie talen actief. Zo kan het groepsaanbod ook in het Frans en Engels online gereserveerd worden op een dag naar wens, volgens het beschikbaar aanbod en binnen de maximumcapaciteit van het aantal beschikbare gidsen.
- De status van de reservaties is raadpleegbaar op een gedeelde tijdslijn voor alle medewerkers van Boek Je Bezoek en alle publieksmedewerkers in de musea.

Werkgroep digitalisering

- Er zijn 4 digitaal strategen in onze musea en zij komen onder begeleiding van de data- en informatiebeheerder van het zakelijk team sinds september 2024 minstens tweewekelijks samen. Ze ontwikkelen een gedeelde digitale strategie in onze musea, al dan niet met District 09, en daarbij zijn twee speerpunten cruciaal: collectiedata- en beeldbeheer en beheer van verkoopdata (CRM, ticketing,..)
- Er is intensief overlegd met meemoo om de overstap naar Museumplus voor te bereiden, en hierbij ook rekening te houden met een verduurzaming van de DAMS gekoppeld aan Cogent of VKC. De werkgroep bereidt een gezamenlijke analyse voor om een futureproof beeldbeheersysteem te ontwikkelen, gekoppeld aan Museumplus.

Data-architectuur in CRM

- In 2024 werd werk gemaakt van de verdere uitrol van de data-architectuur. Zo werd er in nauwe afstemming met District 09 beslist om een ontdebellingstool aan te kopen. Die maakt het mogelijk om efficiënter de grote hoeveelheden dubbele data te verwerken.
- Het centrale team heeft centrale datalijsten opgesteld die gedeeld gebruikt en beheerd worden door de musea.

- Via de marketingmodule sturen de musea hun nieuwsbrieven, uitnodigingen en formulieren uit. We experimenteren met bezoekersbevragingen en evenementregistraties.
- De CRM database wordt ook steeds meer gebruikt voor het beheer van contacten met andere doeleinden dan emailmarketing zoals vriendenwerkingen, fondsenwerving of leadsgeneratie. We zetten de eerste onderzoekende stappen in de automatisering van reservatie- en aanvraagbevestigingen.

Gezamenlijke communicatie

- Deze werkgroep van 10 Gentse musea en Visit Gent komen maandelijks samen om gezamenlijke initiatieven neer te zetten ter ondersteuning van een algemene awareness van de 10 musea in de stad.
- De Gentse musea zetten opnieuw een sterke editie van de jaarlijkse Museumnacht neer, deze keer met de focus op de European Youth Capital 2024. Het concept van Late Donderdag kreeg verder vorm, wat o.a. leidde tot een scherpgesteld communicatieplan voor 2025.
- Er werd een gezamenlijke brochure ontwikkeld, die verdeeld wordt op beurzen, in het infokantoor van VisitGent en onder de Gentse hotels. Er zijn doelgroepgerichte mailings naar scholen verstuurd, die verder vorm krijgen ook naar groepen, B2B en touroperators. De musea waren ook aanwezig op beurzen, zoals die van Hi Flanders.
- De website degentsemusea.be werd bijgestuurd en grondig geüpdate met o.a. een gezamenlijke kalender.
- We ondersteunen het verdere succes van Museumpas en namen deel aan de nationale acties die publiek hierrond opzet.
- We werden partner bij Riebedebie – de koepel van attracties en musea.
- Als partner van Iedereen Verdient Vakantie ontwikkelden we een beveiligde koppeling voor onze musea naar de eigen verkoopmodule.

Collectiedepotbeheer

- In het centrale gedeelte erfgoeddepot werd de vaste anoxieruimte opgeleverd en in werking gesteld.
- Bij enkele collectiestukken werd houtworm vastgesteld, waardoor er in drie depotunits een anoxiebehandeling in situ is uitgevoerd.
- De werkgroep maakte een gedeeltelijke inhaalbeweging om de verpakkingseenheden van de collectiestukken bijkomend te registreren.
- Er werd een Teams-groep opgericht om de samenwerking en informatiedeling met de vervangende depotbeheerders en gemandateerden te bevorderen.

Storage for Distorted Matter (obj. 0018) The 21th century sculpture masterpiece that could not be made (From heavenly gate to fires of hell)
Van hemelpoort tot hellevuur, Loek Grootjans © Dirk Pauwels
 Aangekocht door S.M.A.K. in 2024.

Storage for Distorted Matter (case M.B.), Loek Grootjans
 © Dirk Pauwels
 Aangekocht door S.M.A.K. in 2024.

Strategische doelstelling 7. MSK en S.M.A.K. versterken hun samenwerking op een duurzame manier in het kader van de ontwikkeling van de unieke Citadelparksite

Operationele doestellingen

OD 7.1. MSK en S.M.A.K. maken in beide musea een grote collectietentoonstelling, met de eigen collecties als grondstof.

De inhoudelijke gesprekken tussen het MSK en S.M.A.K. over deze gezamenlijke tentoonstelling zijn in 2024 opgestart. De realisatie van de tentoonstelling is gepland voor najaar 2027. Verdere uitwerking hiervan gebeurt in de loop van 2025 en 2026.

OD 7.2. MSK en S.M.A.K. zetten een bemiddelingsproject voor jongeren op en hebben in het bijzonder aandacht voor kinderen en jongeren in armoede.

In het voorjaar van 2024 gingen beide musea op zoek naar jongeren tussen de 13 en 15 jaar die niet van kunst houden, maar wel het museum op zijn kop willen zetten. Onder de geuzenaam van kunstkrakers kregen deze 10 jongeren de kans om hun blik op kunst te tonen in een tentoonstellingszaal van S.M.A.K. Hiervoor leerden ze van professionals hoe je met video, foto, muziek en andere media je eigen verhaal kan vertellen.

Om deze jongeren te vinden werkten de musea samen met Hand in hand Gent vzw en de jeugdwerking van vzw Habbekrats. Om jongeren warm te maken voor dit project gingen we ter plaatse in gesprek met de aanwezige jongeren. Dit aan de hand van een open workshop met het Mini Museum als eerste kennismaking met de museumwereld.

OD 7.3. MSK en S.M.A.K. investeren in initiatieven die het unieke karakter van de Citadelparksite valideren.

Zie hierboven onder OD 5.1.

OD 7.4. MSK en S.M.A.K. verkennen organisatorische parallellen en transformeren deze projectmatig tot structurele samenwerkingen, onder andere op vlak van duurzaamheid, veiligheid en programmatieplanning.

Sinds enkele jaren onderzoeken S.M.A.K. en MSK hoe ze inhoudelijk en functioneel maximaal kunnen samenwerken. Uitgangspunten voor samenwerking zijn: het streven naar samenwerking voor domeinen met gelijklopende processen, denkoefeningen en uitdagingen; komen tot een meer coherent en museumoverstijgend beleid; kostenbesparend en middelen vrijmaken voor nieuwe personeelsbehoeftes; zoeken naar complementaire competenties in beide huizen.

Dit resulteert op dit moment in twee reeds heel concrete vormen van samenwerking.

De erfgoedbewaking van beide huizen wordt gedeeld, met een ééngemaakt bewakingsteam op museumclusterniveau, één strategisch leidinggevende en per museum een operationeel leidinggevende. Dit zorgt ervoor dat medewerkers flexibel ingezet kunnen worden over beide musea in functie van noden. Het is ook een voorafspiegeling en testfase voor wanneer er vanaf 2026 een ééngemaakt bewakingsteam zal komen voor alle musea binnen AGB Kunsten en Design en AGB Erfgoed + Historische Huizen.

Sinds december 2024 zijn we ook geëvolueerd van een aparte digitaal strategie per huis naar één gedeelde digitaal strategie voor beide huizen. Dit zorgt voor efficiëntiewinst door een gebundeld beheer en opvolging van gezamenlijke processen voor beide musea: transitie Sharepoint en Museumplus, DAMS, ecosysteem, strategie rond kennisontsluiting en het werken aan meer digitale maturiteit bij de medewerkers.

Voor enkele andere domeinen wordt de werking binnen beide musea nauw op elkaar afgesteld. Zo behoudt elk huis een eigen gebouwbeheerder maar wordt rekening gehouden met complementaire competenties bij aanwerving. Op vlak van calamiteitenplanning werd afgesproken dat beide musea elkaar bijstaan en mee interveniëren indien nodig. Op gebied van eventwerking wordt onderzocht op welke manier er ondersteunend kan samengewerkt worden: delen materiaal, delen personeel, delen expertises (vb. audiovisuele technieken). Tot slot bekijken we hoe HR en financiële administratie kan gebackupt worden tijdens vakanties of ziekte.

BIJLAGES

1. AANWINSTEN

In 2024 voegden we onderstaande aanwinsten toe aan onze collectie.

	Aankopen
7470	Loek Grootjans <i>Storage for Distorted Matter (case M.B.) (2de schijf)</i>
8155	Daniel Turner <i>NOUN 30:30 (part 1)</i>
8209	Dennis Tyfus <i>The Point Of No Return</i>
8276	Haegue Yang <i>Sonic Guard over Ceremonial Formation – Blue</i>
8502	Peter Morrens <i>Point Blank Press</i>
8503	Peter Morrens <i>Point Blank Press</i>
8570	Tuukka Tammisaari <i>Ingredients (index)</i>

	Schenkingen
8273	Narcisse Tordoir <i>Fake Barok</i>
8506	Narcisse Tordoir <i>The Absent Present</i>
8507	Narcisse Tordoir <i>Fake Barok maquette</i>
8405	Ellen Harvey <i>Observations Relative Chiefly to Picturesque Beauty</i>
8479	Rose Wylie <i>Shadow from the Sun, flash from the ring</i>
8480	Jan Van Imschoot <i>Ladyboy/Curlymen 3</i>
8481	Anton Henning <i>Pin-up N. 259</i>
8504	Peter Morrens <i>Point Blank Press</i>
4608	Danny Matthys <i>Modellen</i>
4604	Danny Matthys <i>Modellen</i>
4605	Danny Matthys <i>Modellen</i>
4606	Danny Matthys <i>Modellen</i>
4607	Danny Matthys <i>Modellen</i>
4609	Danny Matthys <i>Modellen</i>
4003	Lois Weinberger <i>Gebiet extern</i>
3804	Dariusz Pala <i>Anglik w Kazimierzu</i>
3962	Bernd Lohaus <i>bewerkte affiche Kunstmuseum Düsseldorf (Gent)</i>
2978	Ulf Rollof <i>Fly Vision Box</i>
4810	Ulf Rollof <i>2 Games</i>
8516	Ulf Rollof <i>Fly Vision Box</i>
8569	Chaim van Luit <i>Comb (marble structure)</i>
8591	Panamarenko <i>Umbilly B</i>
8594	Antoni Muntadas <i>C.E.E. project</i>

	Langdurige bruiklenen
—	Uit de Collectie Vrienden van S.M.A.K.:
8501	verschillende vervaardigers <i>HISK Edition 2022</i>

—	Uit de Collectie Vlaamse Gemeenschap:
8513	Libasse KA <i>Herinnering uit Matam</i>
8571	Sirah Foighel Brutmann; Eitan Efrat <i>Un Âne</i>
8572	Guy Wouet <i>La Mort au Travail</i>
8573	Helmut Stallaerts <i>Her revolution</i>

	Uit privé-collecties:
8505	Jan Van Imschoot <i>Ladyboy / curliemen 6</i>
8508	Guillaume Bijl <i>Sorry</i>
8512	Martine Canneel <i>Demain sera meilleur</i>
8568	Nnena Kalu Geel <i>Sculptures 1-7</i>
7689	Mekhitar Garabedian <i>Search And Destroy</i>

	Herkomstonderzoek
—	Inhaal
238	Jan Carlier <i>Zonder titel</i>
237	Jan Carlier <i>Zonder titel</i>
1845	Jan Carlier <i>Zonder titel</i>
244	Jan Carlier <i>Icarus</i>
5023	Carla Accardi <i>A Gent abbiamo aperto una finestra</i>
7707	Heimo Zobernig <i>Untitled (pedestal for 'Habsburger Stuhl')</i>
8406	General Idea <i>AIDS</i>
2995	Patrick Van Caeckenbergh <i>Ik lees zoals ik leef</i>
5969	Richard Paul Lohse <i>Zonder titel</i>
4027	Jan Van Imschoot <i>Avaritia (ode aan de hebzucht)</i>
4028	Jan Van Imschoot <i>Avaritia (ode aan de hebzucht/ het plezier van de stier)</i>
4816	Vedovamazzei <i>Trees</i>
3151	Jonathan Horowitz <i>I had an idea...</i>
3810	Roland Schimmel <i>Broadway Marquise</i>
4470	Joseph Beuys <i>witte vitrine met wit-overschilderde sluitingshaakjes</i>
4652	Joseph Beuys <i>2 vitrines met ijzeren onderstel</i>
5219	Jan Fabre <i>On ne s'habitue pas à l'art</i>
3990	Michel François <i>Zonder titel</i>
4804	Michel François <i>kranten 'le matin'</i>
3173	Dirk Braeckman <i>V.F.-V.F.-01</i>
3862	Joseph Beuys <i>Der Tisch</i>

—	Herbestemming/teruggave
4102	Marcel Broodthaers <i>Modèle: la pipe</i>
3934	Henk Kuijpers <i>3 ontwerptekeningen uit de stripreeks Franka</i>

8027	Danny Matthys <i>ed. 15/25</i>
3917	Peter De Cupere <i>portret koningin Paola</i>
5134	Michael Buthe <i>When love is wrong</i>
4574	Zvi Szir <i>F.M.</i>
5211	Zvi Szir <i>Zonder titel</i>
5210	Zvi Szir <i>Zonder titel</i>
4869	Zvi Szir <i>Zonder titel</i>
6262	Roger Raveel <i>Vrouw aan het ovaal van een tafel</i>
298	Amédée Cortier <i>Acrylverf Talens Lucacrylverniss</i>
8250	Peter Downs <i>brough pipes</i>
1470	Ludwig Vandevelde <i>Drie houten rozen</i>
3497	Sergey Bratkov <i>Landing Party</i>
3496	Sergey Bratkov <i>Landing Party</i>

A light blue background with a faint grid pattern of thin black lines. The grid consists of 4 columns and 3 rows of squares, creating a subtle watermark-like effect.